

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta sekä yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta sekä yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 103/2016 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 44/2016 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Seija Jalkanen, oikeusministeriö
- toimistopäällikkö Jenny Eklund-Melander, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- varamaaneuvos Camilla Gunell, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- kalatalouskonsulentti Tom Karlsson, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- pääjuristi Michaela Slotte, Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- tutkija Ari Leskelä, Luonnonvarakeskus
- erikoistutkija Teemu Karttunen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- kalatalouspäälikkö Kari Ranta-aho, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- elinkeinojohtaja Vesa Karttunen, Kalatalouden Keskusliitto
- toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- iktyonomi Henrik Kettunen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- toiminnanjohtaja Ilkka Mäkelä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- puheenjohtaja Kalervo Aska, Tornio-Muonijokiseura ry
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Lapin liitto
- Pohjanmaan liitto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Perämeren kalatalousyhteisöjen liitto ry
- Päivittäistavarakauppa ry
- Suomen Kalankasvattajaliitto ry
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus. Vuonna 1994 annettu laki korvattaisiin uudella lailla Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta.

Uudistuksessa otettaisiin huomioon vuonna 2013 toteutettu Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan uudistus sekä siihen liittyvät unionin lainsäädännön muutokset. Uusi laki toimisi kehyksenä Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansalliselle täytäntöönpanolle. Se sisältäisi luvut yleisistä säännöksistä, kalavarojen käytön ohjauksesta, siirrettäviä käyttöoikeuksia ja toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevasta järjestelmästä, markkinajärjestelyistä, sekä sisävesillä kaupalliseen kalastukseen käytettävien kalastusalusten rekisteröinnistä. Luku erinäisistä säännöksistä koskisi Euroopan unionin kalatalousalan tietojen keruuta koskevia säännöksiä sekä muutoksenhakua ja voimaantuloa.

Esityksessä ehdotettu järjestelmä siirrettävistä käyttöoikeuksista ja toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä olisi kokonaan uusi kaupallista kalastusta koskeva hallinnollisesti kevyt ja joustava järjestelmä, jonka tavoitteena olisi parantaa yritysten mahdollisuuksia suunnitella ja ajoittaa kalastustoimintansa siten, että se vastaisi nykyistä järjestelmää paremmin markkinoiden kysyntään. Tämä mahdollistaisi kalasta saatavan tuottajahinnan nousun ja elinkeinotoiminnan kannattavuuden parantumisen.

Suomen kalastuskiintiöiden omistus ja kalastusoikeus yleisillä vesialueilla säilyisivät valtiolla, mutta valtion rooli kalastuksen säätelyssä vähenisi. Järjestelmä merkitsisi käytännössä sitä, että Suomelle neuvoston asetuksella vuosittain vahvistettavat silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöt Itämerellä jaettaisiin vuosien 2011—2015 saalishistorian perusteella kymmenen kalenterivuoden ajan voimassaoleviksi siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi kaupallista kalastusta harjoittaville yrityksille tai ammatinharjoittajille.

Suomen vuosittaiset silakka-, kilohaili-, ja lohikiintiöt jaettaisiin siirrettävien käyttöoikeuksien osoittamien promilleosuuksien perusteella kaupallisille kalastajille toimijakohtaisiksi kalastuskiintiöiksi. Järjestelmä sisältäisi myös erityiset menettelyt aloittavien yrittäjien alalle tulon kannustamiseksi ja toimintaedellytysten turvaamiseksi niissä kalastusmuodoissa, joissa uutta järjestelmää ei otettaisi käyttöön.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Esitys sisältää myös ehdotuksen yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamiseksi siten, että sen kalastuksen säätelyä koskevat pykälät siirrettäisiin pienin muutoksin täytäntöönpanolakiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2016.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa koskevan kansallisen lainsäädännön kokonaisuudistus. Vuonna 1994 annettu laki korvataan uudella lailla EU:n yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta. Lakiehdotuksen yleisenä tavoitteena on ajanmukaistaa EU:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö. Esitys sisältää myös ehdotuksen yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) muuttamiseksi. Uusi laki EU:n yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta muodostaa jatkossa kehyksen EU:n kalastuspolitiikan kansalliselle täytäntöönpanolle. Lakiehdotus sisältää säännökset kalavarojen käytön ohjauksesta, siirrettäviä käyttöoikeuksia ja toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevasta järjestelmästä, markkinajärjestelyistä sekä sisävesillä kaupalliseen kalastukseen käytettävien kalastusalusten rekisteröinnistä.

Valiokunta korostaa, että esityksen keskeisin uudistus on kokonaan uusi kansallinen järjestelmä siirrettävistä käyttöoikeuksista ja toimijakohtaisista tiettyjen Itämeren kalalajien (silakka, kilohaili ja lohi) kalastuskiintiöistä. Uuden järjestelmän tavoitteena on parantaa kaupallisten kalastajien mahdollisuuksia suunnitella ja ajoittaa kalastustoimintaansa siten, että se vastaa nykyistä paremmin markkinoiden kysyntään sekä tasoittaa ja lisää kotimaisen kalan tarjontaa markkinoilla. Kalaa voisi myydä markkinoille nykyistä paremmin silloin, kun siitä saatava hinta on kalastajalle hyvä. Tämä mahdollistaisi kalasta saatavan varsin alhaisen tuottajahinnan nousemisen ja elinkeinotoiminnan kannattavuuden parantumisen. Suomen kalastuskiintiöiden omistus ja kalastusoikeus yleisillä vesialueilla merialueella säilyvät tulevaisuudessakin valtiolla, mutta valtion rooli kaupallisen kalastuksen säätelyssä vähenee. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun kehittymisen edellytyksistä huolehditaan.

Kiintiöjärjestelmä toimii jatkossa käytännössä siten, että Suomelle neuvoston asetuksella vuosittain vahvistettavat EU:n Itämeren silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöt jaetaan pääsääntöisesti vuosien 2011—2015 saalishistorian perusteella kymmenen kalenterivuoden ajan voimassa-oleviksi siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi kaupallista kalastusta harjoittaville yrityksille tai ammatinharjoittajille. Kukin toimija saisi promilleosuuden Suomen silakka-, kilohaili- ja lohikiintiöistä toimijakohtaisena kalastuskiintiönä. Valiokunta toteaa, että uusi toimijakohtainen kalastuskiintiöjärjestelmä ei kuitenkaan tule käyttöön Ahvenanmaalla.

Uusi siirrettävien käyttöoikeuksien järjestelmä sisältää myös erityiset menettelyt aloittavien kaupallisten kalastajien alalle tulolle sekä toimintaedellytysten turvaamisen niissä kalastusmuodoissa, joissa uutta järjestelmää ei oteta käyttöön. Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiö-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

öiden jakaminen siirrettävinä käyttöoikeuksina kaupallisille kalastajille muodostaa merkittävän taloudellisesti hyödynnettävän arvon, joka voidaan ensisaannon jälkeen esimerkiksi myydä eteenpäin toiselle kaupalliselle kalastajalle. Järjestelmään ehdotetaan sisällytettäväksi myös kalastuskiintiöitä koskeva maksu, jolla katetaan järjestelmän käyttöönotosta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset.

Kaupallisen kalastuksen tila Suomessa

Suomen elinkeinokalatalouden jalostusarvo vuonna 2014 oli kokonaisuudessaan yhteensä hie-
man alle miljardi euroa. Kalan jalostuksen ja kaupan arvo oli noin 850 miljoonaa euroa ja vesi-
viljelyn arvo noin 80 miljoonaa euroa. Merialueen kaupallisen kalastuksen saaliin kokonaisarvo
kalastajahinnoin oli noin 40 miljoonaa euroa ja sisävesikalastuksen noin 12 miljoonaa euroa.
Kaupallisen kalastuksen saalis mereltä oli 148 miljoonaa kiloa vuonna 2015 ja sisävesillä vuonna
2014 noin viisi miljoonaa kiloa.

Vuoden 2016 alusta voimaan tulleella uudella kalastuslailla (379/2015) uudistettiin ammattika-
lastajan määritelmä siten, että uutena terminä lainsäädännössä käytetään nyt kaupallista kalasta-
jaa ammattikalastajan sijaan. Kaupalliset kalastajat jaetaan kahteen ryhmään heidän pyytämänsä
kalan myynnistä kertyvän liikevaihdon perusteella. Ryhmään 1 kuuluvat yli 10 000 euron liike-
vaihtoa saavat kalastajat ja ryhmään 2 muut kaupalliset kalastajat. Toukokuussa 2016 ELY-kes-
kukseen oli rekisteröity 348 ryhmään 1 kuuluvaa merialueen kaupallista kalastajaa ja 1 466 ryh-
mään 2 kuuluvaa kaupallista kalastajaa. Valiokunta toteaa, että kaupallisten kalastajien määrä
merialueella on jo pidemmän aikaa vähentynyt. Vuonna 2014 sisävesillä toimivia ryhmän 1 kau-
pallisia kalastajia oli 231 ja ryhmän 2 kaupallisia kalastajia 791.

Valiokunta toteaa, että kaupallisten kalastajien lukumäärän väheneminen viime vuosikymmeni-
nä johtuu sekä ikääntymisestä että nuorten vähäisestä rekrytoitumisesta kalastuselinkeinoon ja
alan toimintaedellytysten yleisestä heikentymisestä. Kaupallisen kalastuksen kokonaissaaliit
ovat kuitenkin merialueella säilyneet melko korkealla tasolla kalastajien lukumäärän vähenemi-
sistä huolimatta. Saalismäärät ovat Itämeren vahvoista silakkakannoista ja silakan suurista kalas-
tuskiintiöistä johtuen jopa kasvaneet viime vuosina noin 150 miljoonaan kiloon. Rannikolla kau-
palliset kalastajat saavat rysillä ja verkoilla noin 12 miljoonaa kiloa saalista, ja sisävesillä kaup-
allisen kalastuksen kokonaissaaliit ovat noin viiden miljoonan kilon tasolla. Kaupallisen kalastuk-
sen taloudellisesti tärkeimmät saalislajit ovat merellä silakka ja sisävesillä muikku.

Kalan kulutus Suomessa on noussut kymmenessä vuodessa noin 30 prosenttia, mutta samalla ko-
timaisen kalan osuus on jatkuvasti vähentynyt. Kulutuksen kasvu on perustunut ulkomailta tuo-
dun kalan määrän kasvuun. Valiokunta toteaa, että suurin osa Suomessa kulutetusta kotimaisesta
kalasta saadaan edelleen kotitarve- ja vapaa-ajan kalastuksessa. Kotimaisen kaupallisen kalastuk-
sen saaliin osuus kulutetusta kalasta on laskenut noin kuuteen prosenttiin. Valiokunta pitää vält-
tämättömänä tavoitetta nostaa kotimaisen kaupallisen kalastuksen osuutta kalan kokonaiskulu-
tuksesta jo huoltovarmuudenkin takia.

Kaupallisen kalastuksen kohteena olevien kalalajien kannat ovat monilta osin vahvat Suomen ve-
sialueilla, mutta tietty osa pyynnin kohteena olevista kannoista on heikentynyt. Selkämeren silak-
kakanta on erittäin vahva, ja Itämeren pääaltaan silakkakanta on vahvistumassa. Itämeren kilo-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

hailikanta on myös varsin hyvässä kunnossa ja kasvamassa edelleen. Turskakantojen tila on sen sijaan heikko. Ahven-, kuha-, muikku-, hauki-, made- ja siikakantojen tila vaihtelee eri alueilla johtuen ympäristöolosuhteista sekä vaihtelevasta pyyntipaineesta.

Valiokunta toteaa, että useiden lohi- ja meritaimenkantojen heikko tila johtuu pääasiassa haitallisista elinympäristömuutoksista, kuten vesistöjen patoamisesta ja muusta vesirakentamisesta sekä toisaalta liiallisesta kalastuksesta luonnonkantojen heikentyneeseen tilaan nähden. Suomen suuret vaelluskalajoet Teno-, Näätämö-, Tornion- ja Simojokea lukuun ottamatta on rakennettu vesivoiman tuotantoon. Tornionjoen luontainen lohikanta on merkittävästi vahvistunut viime vuosina ja on jo lähellä sille asetettua tavoitetilaa, mutta etenkin osa Itämeren pienistä lohikannoista on edelleen heikossa tilassa.

Siirrettävät käyttöoikeudet ja toimijakohtaiset kiintiöt

Valiokunta korostaa, että lakiehdotuksen keskeisenä tavoitteena on kaupallisen kalastuksen kannattavuuden ja toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteeseen pyritään sisällyttämällä lakiin säännökset kiintiöityjen kalalajien (silakka, kilohaili ja lohi) siirrettävistä käyttöoikeuksista ja toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevasta järjestelmästä, jonka avulla pyritään varmistamaan Suomen kalastuskiintiöiden hyödyntäminen kalastajalähtöisesti. Erityisesti pyritään parantamaan kaupallisten kalastajien mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa oma kalastustoimintansa optimaalisesti. Ruotsin ja Viron kokemukset osoittavat, että siirrettävien käyttöoikeuksien järjestelmän avulla on saatu myönteisiä tuloksia kalastuselinkeinon kehittämisessä ja alkutuotannon kannattavuuden parantamisessa.

Nyt arvioitavana oleva uudistus merkitsee rajoitusta kalastusoikeuden haltijan mahdollisuuteen hyödyntää taloudellisesti vesialueen kalakantaa kaupalliseen kalastukseen. Mikäli vesialueen omistaja on myös kaupallinen kalastaja, hän voisi omistamillaan vesillä hyödyntää Suomen silakan, kilohailin ja lohen kaupallisen kalastuksen kalastuskiintiöitä vain, jos se tapahtuu toimijakohtaisen kalastuskiintiön tai tietyn erillisen kalastuskiintiön perusteella. Valiokunta toteaa, että muiden kalalajien kuin edellä mainittujen kiintiöityjen lajien pyyntiin uudella järjestelmällä ei ole vaikutuksia.

Valiokunta toteaa, että kiintiöiden jakaminen kaupallisille kalastajille voi myös tulevaisuudessa lisätä kalastuselinkeinon edustajien halua perustaa Suomeen esimerkiksi silakkaa koskeva tuottajaorganisaatio. Tuottajaorganisaation toiminta voisi EU:n kalan markkinajärjestelyn tavoitteiden mukaisesti edistää sen jäsenten taloudellisesti kannattavampaa kalastustoimintaa. Kalastuselinkeinon kannattavuuden parantumisen voidaan arvioida johtavan alan rakenteen uudistumiseen.

Valiokunta korostaa uuden järjestelmän vähentävän myös valtion tarvetta osallistua kalastuksen säätelyyn. Siirrettävien käyttöoikeuksien ja toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden käyttöönoton yhtenä tavoitteena on siirtää myös vastuuta kalastusmahdollisuuksien käytöstä kaupallista kalastusta harjoittaville yrityksille ja ammatinharjoittajille. Yksittäisten toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden ylitykset voisivat kuitenkin ääritapauksessa johtaa, mikäli monet yritykset käyttävät toimijakohtaiset kalastuskiintiönsä täysimääräisesti, kansallisen kalastuskiintiön ylitykseen. Tämän seurauksena Suomen kalastuskiintiöitä vähennettäisiin seuraavina vuosina EU-säännösten

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

mukaisesti. Valiokunta pitääkin välttämättömänä estää toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden ylitykset. Mahdollisten kiintiöylitysten tapahtuessa seuraamukset tulee kohdistaa oman toimijakohtaisen kalastuskiintiönsä ylittäneeseen yritykseen tai ammatinharjoittajaan eikä kaikkiin kalastajiin.

Kiintiöjärjestelmän käyttöönotto on kaupallisten kalastajien kannalta erittäin merkittävä uudistus, joten kiintiöosuuksien jakamisessa on täysin välttämätöntä huolehtia kalastajien oikeusturvasta ja kiintiöiden tasapuolisuudesta. Valiokunta korostaa, että erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että kaupallisten kalastajien saalishistoria on perusteellisesti selvitetty ja kalastajien itsensä tarkastama. Valiokunta katsoo, että esimerkiksi paritroolausta harjoittavien kalastajien osalta on selvitettävä aluskohtaiset saalisosuudet yritysten välisten sopimusten perusteella tasapuolisen lähtötilanteen varmistamiseksi. Asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että Varsinais-Suomen ELY-keskus on lähettänyt kaupallisille kalastajille tiedot saalisrekisteriin vuosille 2011–2015 merkityistä silakan, kilohailin ja lohen saaliista. Kalastajia on pyydetty tarkastamaan tiedot ja ilmoittamaan, jos niissä on havaittu puutteita sekä lähettämään tietoja koskevat muutospyynnöt ja -perusteet ELY-keskukselle. Valiokunta korostaa, että kalastajien saalistietojen huolellinen läpikäynti ja niiden oikeellisuuden varmistaminen ennen kiintiöjärjestelmän käyttöönottoa on keskeinen edellytys kiintiöjärjestelmän toimivuudelle.

Valiokunta toteaa, että kiintiöjärjestelmään ehdotetaan sisällytettäväksi myös kalastuskiintiöitä koskeva käyttömaksu, jolla katetaan järjestelmän käyttöönotosta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset. Valiokunta korostaa, että valtioneuvoston asetuksella säädettävä maksu tulee asettaa jo käyttöönoton yhteydessä kohtuulliselle tasolle ja sen tulee olla myös riittävän alhaisella tasolla suhteessa kalastuselinkeinon nettotulokseen. Kiintiöitä koskevan käyttömaksun alentamista on lisäksi harkittava toiminnan vakiinnuttua, koska valtiolle järjestelmästä aiheutuvat kustannukset tulevat todennäköisesti pieneneen jatkossa.

Siirrettävien käyttöoikeuksien jakoperusteet

Valiokunta katsoo, että siirrettävien käyttöoikeuksien järjestelmän toimivuuden kannalta on välttämätöntä, että kaupallisten kalastajien saamat kiintiöosuudet jaetaan tasapuolisten perusteiden mukaisesti. Lakiehdotuksen 13 §:n 1 momentissa esitetään, että siirrettävät käyttöoikeudet jaettaisiin promilleosuuksina kaupallisille kalastajille sen mukaan, kuinka suuri kunkin kaupallisen kalastajan omistuksessa olevan tai olleen kalastusaluksen tai kalastusalusten kyseiseen Suomen kalastuskiintiöön kuuluva saalis on ollut vuosina 2011–2015 verrattuna kaikkien hakijoiden samalla tavalla laskettuun kokonaissaaliiseen. Saaliin suuruutta laskettaessa kultakin hakijalta otetaan viiteajanjaksolta 2011–2015 mukaan ne kolme kalenterivuotta, joiden aikana hakijan omistuksessa oleville tai olleille aluksille on kirjattu suurimmat kyseisen kalastuskiintiön saaliit. Valiokunta toteaa, että kalastajien saalishistoriaan perustuva jako on lakiehdotuksen perusteluiden mukaan koettu yritysten ja ammatinharjoittajien keskuudessa oikeudenmukaisimmaksi jakoperusteeksi. Myös muissa maissa toteutettujen vastaavien saaliskiintiöjärjestelmien jakoperusteena on ollut kalastajien saalishistoria.

Asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin niiden kaupallisten kalastajien asema, jotka ovat aloittaneet kalastuksen vasta vuosina 2014, 2015 tai 2016. Näillä vastikään aloittaneilla kaupallisilla kalastajilla ei ole sellaista saalishistoriaa kolmelta vuodelta, jota voitaisiin verrata muiden kalasta-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

jien saalishistoriaan. Valiokunta katsoo, että viime vuosina aloittaneita kaupallisia kalastajia ei ole syytä asettaa näin epäedulliseen asemaan muihin verrattuna pelkästään sen takia, että he ovat aloittaneet toimintansa kolmen viimeisen vuoden aikana. Nuoria kalastajia on alalla vähän, ja kaupallisten kalastajien keski-ikä on korkea. Valiokunta katsoo, että viime vuosina aloittaneiden kaupallisten kalastajien huomioiminen varmistaisi paremmin kalastajien yhdenvertaisen kohtelun ja siirrettävien käyttöoikeuksien oikeudenmukaisemman jaon.

Viitaten edellä todettuun valiokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin esitettävällä tavalla, että lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin mukaisesta pääsäännöstä poiketen pykälään lisättäisiin erityiset säännökset viime vuosina aloittaneiden kalastajien aseman turvaamisesta käyttöoikeuksia jaettaessa.

Pienimuotoinen silakan rysäkalastus

Valiokunnalle toimitetusta selvityksestä käy ilmi, että rannikolla toimii noin 130 kaupallista kalastajaa, jotka kalastavat rysillä pieniä määriä silakkaa. Siirrettävien käyttöoikeuksien ja toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakaminen tälle kalastajaryhmälle hallituksen esityksen mukaisesti johtaisi hyvin pieniin siirrettäviin kiintiöihin. Näillä rannikkokalastajilla kolmen kalenterivuoden silakan keskisaaliit ovat alle 2 000 kiloa vuodessa ja pienimmät vuotuiset saaliit ovat vain muutamia kiloja. Yhteensä noin 100 kaupallisella kalastajalla rysäsaaliit ovat olleet yli 2 000 kiloa. Valiokunta pitää uuden kiintiöjärjestelmän keskeisenä lähtökohtana sitä, että pienimuotoisen rannikkokalastuksen jatkuvuus turvataan ja mahdollistetaan se, että kaupallinen kalastaja voisi aloittaa silakan pienimuotoisen rysäkalastuksen ilman merkittävää byrokratiaa.

Viitaten edellä todettuun valiokunta pitää perusteltuna muuttaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettävällä tavalla silakan rysäkalastusta koskevaa järjestelmää siten, että siirrettäviä käyttöoikeuksia ja niiden perusteella annettavia toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä myönnettäisiin vain, jos kolmen parhaan vuoden keskimääräinen saalis on vähintään 2 000 kiloa. Kyseinen saalisraja ei vaikuttaisi merkittävästi toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden haltijoiden silakan kalastukseen, sillä kyseisten kalastajien silakkasaalis on ollut kokonaisuudessaan keskimäärin noin 200 kiloa. Valiokunta korostaa, että ehdotettu muutos vähentäisi olennaisesti hallinnollista taakkaa niin kalastuselinkeinon sisällä kuin hallinnossakin. Silakan pienimuotoisen rysäkalastuksen saaliit laskettaisiin silakan rysäkalastukselle vahvistettavaan erilliseen kalastuskiintiöön siten, että kaupallisen kalastajan saaliin enimmäismäärä olisi 2 000 kiloa silakkaa vuodessa.

Siirrettävien käyttöoikeuksien keskittymisen rajoittaminen

Valiokunta toteaa, että kalastuskiintiöitä koskevien siirrettävien käyttöoikeuksien keskittämisen rajoittaminen on kansainvälisten kokemusten perusteella välttämätöntä markkinoiden avoimen kilpailun varmistamiseksi ja mahdollisesti syntyvän määräävän markkina-aseman aiheuttamien kielteisten vaikutusten estämiseksi. Siirrettävien käyttöoikeuksien liian voimakas keskittyminen saattaisi johtaa pienimuotoisen rannikkokalastuksen vaikeutumiseen ja kalan tarjonnan yksipuolistumiseen.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Lakiehdotuksen 14 §:ssä esitetään, että yhdellä siirrettävän käyttöoikeuden haltijana toimivalla kaupallisella kalastajalla voisi olla hallussaan enintään 200,00 promillea (20 %) kustakin Suomen kalastuskiintiötä koskevista siirrettävistä ja ns. ei-siirrettävistä käyttöoikeuksista. Valiokunta katsoo, että sanottu 200 promillen osuus on lähtökohtaisesti sopiva raja-arvo silakan ja kilohailin osalta. Silakan rysäkalastuksen käyttöoikeuksia ei voisi siirtää silakan troolikalastuksen käyttöoikeuksiksi, jolloin suurten troolikalastusyritysten ei myöskään kannattaisi hankkia niitä hallintaansa. Valiokunta toteaa, että tässä yhteydessä on myös välttämätöntä estää rajoitusten kiertäminen erilaisilla yhtiöjärjestelyillä. Edellä mainitussa pykälässä esitetäänkin, että konserni, joka harjoittaa kaupallista kalastusta, katsottaisiin yhdeksi kaupalliseksi kalastajaksi.

Asiantuntijakuulemisissa on tullut esiin, että lohenkalastuksessa siirrettävien käyttöoikeuksien keskittymisen esityksessä ehdotettua tiukempaan rajoittamiseen on erityisiä syitä, koska lohenkalastus on monelle rannikkokalastajalle tärkeä sesonkiluonteinen kalastusmuoto pienehköistä kalastajakohtaisista saaliista huolimatta. Valiokunta pitää tärkeänä ottaa huomioon lohenkalastuksen luonne pienimuotoisena rannikkokalastuksena ja varmistaa tulevaisuudessakin useamman kaupallisen kalastajan lohenkalastus. Etenkin Suomenlahdella lohenkalastajia on jo nyt varsin vähän ja keskittymisen vaikutukset saattaisivat olla haitallisia. Valiokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa, että lohenkalastuksessa keskittämisrajoitus tulee alentaa 200 promillesta 150 promilleen, jotta pienimuotoisen rannikkokalastuksen edellytykset voidaan turvata paremmin.

Ahvenanmaa

Lakiehdotuksen 12 §:ssä säädetään Suomen kalastuskiintiöiden jakamisesta siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi. Pykälän toisen momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö määrittäisi Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöistä Ahvenanmaan maakunnan osuudet, jotka siirretään Ahvenanmaan maakunnan hallituksen hallinnoitaviksi. Valiokunta toteaa, ettei Ahvenanmaan maakunta osallistu Manner-Suomen kiintiöjärjestelmään.

Perustuslain 120 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolain mukaisesti säädetään. Perustuslain 75 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan itsehallintolain ja Ahvenanmaan maanhankintalain säätämisjärjestyksestä on voimassa, mitä siitä mainituissa laeissa erikseen säädetään. Ahvenanmaan maakunnalla on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 16 kohdan mukaan lainsäädäntövalta kalastusta, kalastuslupien rekisteröintiä ja kalastuselinkeinon ohjaamista koskevista asioista. Säännösehdotus on siten merkityksellinen Ahvenanmaan itsehallinnon kannalta.

Valiokunta toteaa, että perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti arvioinut lakiehdotusten suhdetta Ahvenanmaan itsehallintolakiin ja antanut lausuntoja siitä, tuleeko ne käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä vai Ahvenanmaan itsehallintolain 69 §:ssä ja 59 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Hallituksen esityksen yleisperusteluissa viitataan siihen, että päätös kiintiön jakamisesta Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maakunnan kesken tehtäisiin itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin mukaisesti. Itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin ensimmäinen ja toinen virke ovat olennaisia kiintiöjakoa koskevassa kysymyksessä. Lain kyseisen momentinkohdan mukaan maakunnan ja valtakunnan viranomaisten tulee neuvotella keskenään, jos niiden toimenpiteet ovat toisistaan riippuvaisia. Jos jäsenvaltiossa voidaan päättää vain yhdestä toimenpiteestä sellaisessa hal-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

lintoasiassa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi tämän lain mukaan toimivaltaa, toimenpiteestä päättää valtakunnan viranomainen. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että maa- ja metsätalousministeriö ja Ahvenanmaan maakuntahallitus pyrkivät pääsemään yksimieliseen neuvotteluratkaisuun kiintiöiden jakamisesta Ahvenanmaan ja Manner-Suomen välillä. Valiokunta toteaa lisäksi, että kalastuskiintiöitä jaettaessa tulee huolehtia siitä, ettei EU:n Suomelle asettamia vuosittaisia kalastuskiintiöitä ylitetä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut hallituksen esityksen perusteluissa viitatusiin siihen, että päätös kiintiön jakamisesta Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maakunnan kesken tehtäisiin itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin mukaisesti. Perustuslakivaliokunnan arvion mukaan säännösehdotuksen mukainen päätöksenteko on näin ymmärrettynä sopusoinnussa itsehallintolain kanssa. Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyn selkeys kuitenkin edellyttää, että säännöksen sanamuotoa täsmennetään siten, että siitä käy ilmi päätöksenteon suhde itsehallintolakiin. Oikeusministeriö on toimittanut perustuslakivaliokunnalle 22.9.2016 säännösehdotuksen, jonka mukaan lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentissa säädettäisiin nimenomaisesti itsehallintolakiin viitaten siitä, että Ahvenanmaan itsehallintolain 59 b §:n 2 momentissa säädettyä menettelyä noudattaen määritetään Suomen kalastuskiintiöistä Ahvenanmaan maakunnan osuudet, jotka siirretään Ahvenanmaan maakunnan hallituksen hallinnoitaviksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan säännöksen täsmennys voidaan tehdä esimerkiksi oikeusministeriön toimittaman säännösehdotuksen mukaisesti.

Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin esitettävällä tavalla 12 §:n 2 momentin muuttamista perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti siten, että pykälässä viitataan itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin mukaiseen menettelyyn.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että on tarpeen varmistaa toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakaminen kaupallisille kalastajille kaikissa tilanteissa ja siten mahdollistaa uuden järjestelmän mukaisen kalastuksen harjoittaminen vuoden 2017 alusta alkaen. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa Suomen kalastuskiintiöiden jakamiseen liittyy erimielisyyksiä. Uuden kiintiöjärjestelmän käyttöönotossa on tarpeen ottaa Ahvenanmaan kiintiöosuus huomioon siihen asti, kunnes jako on saatu lopullisesti tehtyä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kiintiökalastuksen aloittamisen varmistaminen vuoden 2017 alusta voitaisiin tehdä siten, että ELY-keskus voisi jakaa väliaikaisina toimijakohtaisina kalastuskiintiöinä enintään 90 prosentin edestä ne valtakunnalle kuuluvat kiintiömäärät, jotka jaettaisiin ei-siirrettävien ja siirrettävien käyttöoikeuksien perusteella Manner-Suomen kalastajille. Maa- ja metsätalousministeriö voisi päättää, että tilanne edellyttää Suomen kalastuskiintiöiden pitämistä osittain valtion hallinnoitavana siihen asti, kunnes kiintiön jakoon Ahvenanmaan kanssa on lopullisesti päästy. Valiokunta katsoo lisäksi saamansa selvityksen perusteella, että lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentissa ei ole tarpeen erikseen mainita niitä kalalajeja, joiden kiintiöitä tultaisiin jakamaan Manner-Suomen ja Ahvenanmaan kesken.

Viitaten edellä todettuun valiokunta ehdottaa väliaikaisia kiintiöitä koskevien säännösten lisäämistä 20 §:ään jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitettävällä tavalla.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Lohenkalastusta koskevia erityiskysymyksiä

Itämeren lohikannat ovat vahvistuneet vuodesta 2012 lähtien, jolloin jokiin nousseiden emokalojen määrät alkoivat kasvaa Pohjanlahden lohijoissa. Pääsääntöisesti pohjoisen Pohjanlahden lohikannat ovat tällä hetkellä vahvempia kuin eteläisen Pohjanlahden ja Itämeren pääaltaan lohikannat. Heikkoja lohikantoja on erityisesti pienemmissä lohijoissa Pohjanlahdella samoin kuin laajemmin Itämeren pääaltaan alueella. Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES on todennut neuvonannossaan, että sekakantakalastus on edelleen uhka heikoille lohikannoille erityisesti Itämeren pääaltaalla. Heikkojen lohikantojen elvyttäminen edellyttää pitkäaikaisia toimia, kuten riittäviä kalastusrajoituksia meressä erityisesti Itämeren pääaltaalla sekä jokisuissa ja jokialueilla.

Valiokunta toteaa, että ns. valtioneuvoston lohiasetus, joka säätelee kaupallisen kalastuksen lohenpyyntiä aikarajoituksilla, on myös tarkoitus uudistaa tässä yhteydessä. Valiokunnalle toimitetun asetusehdotusluonnoksen mukaan jatkossa sallittaisiin I ryhmän kaupallisten kalastajien lohenpyynti yhdellä isorysällä nykyisen keväisen kalastuskieltokauden aikana. Kaupallisen kalastajan lohisaalis saisi asetusehdotuksen mukaan nykyisenä kieltoaikana olla enintään 25 prosenttia kaupallisen kalastajan toimijakohtaisesta lohikiintiöstä. Kalastuksen aloittaminen nykyistä aikaisemmin mahdollistaisi kalastajille pyynnin ajoittamisen paremmin kysynnän mukaan, koska alkukesästä ja erityisesti juhannuksena lohesta saatava hinta on yleensä korkeimmillaan. Toisaalta valiokunta toteaa, että luonnonvaraisten lohikantojen vahvistumisen kannalta arvokkaiden isojen emokalojen pyynti saattaa tehostua, jos pyynnin voi aloittaa yhdellä rysällä kaupallista kalastajaa kohden alkukeväästä ja -kesästä. Valiokunta korostaa, että keväällä ja alkukesästä rannikolla vaeltavien kookkaiden naaraslohien pääseminen kutemaan on tärkeää Pohjanlahden luontaisten lohikantojen suotuisan kehityksen kannalta ja näiden lohien riittävä nousumäärä jokiin on turvattava tulevaisuudessakin.

Valiokunta viittaa tässä yhteydessä vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseen tähtäävään hallituksen kärkihankkeen (Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin, toimenpide 3) tavoitteeseen, jonka avulla vaelluskalojen luontainen lisääntymiskierto pyritään palauttamaan kalataloudellisesti merkittävimmissä kalatiestrategian kärkikohteissa. Hankkeen avulla jokivesistöissä helpotetaan kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuutta. Valiokunta pitää tärkeänä hankkeen käytännön toteuttamista ja korostaa, että lohikantojen elinkierron palauttaminen vaatii pitkäjänteisiä toimenpiteitä. Luonnonlohikantojen suotuisa kehitys tulee turvata, jotta kärkihankkeen tavoitteet saavutetaan. Valiokunta painottaakin sitä, että lohenkalastuksen mahdollisen aikaistamisen vaikutuksia luonnonlohikantoihin tulee seurata tehostetusti. Valiokunta katsoo, että ennen mahdollista lohien rysäkalastuksen keväistä aikaistamista tulee vielä arvioida lohisaaliiden mahdollisia määriä ja muutoksen vaikutuksia suuriin emolohiin sekä Pohjanlahden uhanalaisiin lohikantoihin. Myös Suomenlahdella kiintiöjärjestelmän käytönnoton mahdollisia vaikutuksia esimerkiksi Kymijoen elvytettävän lohikannan kehitykseen tulee seurata.

Valiokunta pitää tärkeänä kehittää ajallista lohenkalastuksen säätelyä kokonaisuutena siten, että pyritään samanaikaisesti parantamaan kaupallisen kalastuksen kannattavuutta ja säilyttämään ja elvyttämään luonnonlohikantoja sekä varmistamaan kalastusmatkailulle hyvät edellytykset. Kalastusmatkailusta on jo kehittynyt merkittävä elinkeino erityisesti Tornionjoella. Kalastusmatkailun kehittymisen edellytyksenä on kalakantojen hyvä tila ja riittävä saalisvarmuus.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Lohiasetusta koskevassa esityksessä aikaistettua rysäkalastusta koskisi valikointikielto, joka kieltäisi muiden kuin alamittaisten tai hylkeen tai merimetson vahingoittamien lohien poisheiton. Lohta koskevan valikointikiellon noudattamista tulee valvoa tehokkaasti, koska lohikiintiöt ovat kappalekohtaisia eivätkä kilomääräisiä. Suurten lohinaaraiden valikointi saaliiksi ja pienempien lohien vapauttaminen rysäpyynnin yhteydessä tulee estää. Valiokunta pitää myös tärkeänä selvittää jatkossa mahdollisuuksia kehittää rysäpyyntitekniikkaa siten, että alkukevään kalastuksessa kookkaat luonnonlohet olisi mahdollista vapauttaa vahingoittumattomina rysistä ja suunnata pyyntiä istutettuihin lohiin. Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että merialueilla hyljevahingot ovat nykyään erittäin merkittävä ongelma ammattikalastukselle ja kalankasvatukselle. Valiokunta pitää tärkeänä etsiä tehokkaita ratkaisuja, jotta sallitut vuosittaiset hyljesaalismäärät saavutetaisiin nykyistä paremmin.

Valtioneuvoston lohi- ja meritaimenstrategiaa koskevan periaatepäätöksen toimenpiteiden tasapainoiseksi toteuttamiseksi lakiehdotuksen 25 §:ssä esitetään, että lohet olisi merkittävä ELY-keskukselta saatavan tunnisteen avulla siten, että voidaan tunnistaa kenen toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstä lohi on peräisin. Merkintäpakolla pyritään vähentämään sääntöjen vastaista kalastusta ja harmaata kalan myyntiä. Valiokunta katsoo, että lohisaaliiden pakollinen merkintä edistää luonnonlohen suojelua helpottamalla valvontaa kaikilla tasoilla ja osaltaan estää laittoman lohisaaliin harmaata myyntiä. Tulevaisuudessa tulee harkita lohisaaliiden merkinnän laajentamista myös vapaa-ajankalastukseen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomi pyrkii neuvottelemaan Ruotsin kanssa järjestelmästä, jossa myös Ruotsista Suomeen myyntiin tulevat lohet merkitään. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että merkintäjärjestelmä saadaan toimimaan käytännössä mahdollisimman nopeasti.

Pääsy näytteenottopaikkoihin ja yritysrekisteriin

Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyhteisyydessä, EU:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanolaki kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 47 §:stä tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Perustuslakivaliokunta toteaa, että on selvitettävä, jättääkö EU:n kalastuksen tietojenkeruuta koskeva lainsäädäntö kansalliselle lainsäätäjälle harkintavaltaa liittyen tarkastuksiin kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa ja edellyttääkö tietojen kerääminen (tarkastustoimivallan käyttö) muun kuin viranomaisen toimesta ammatillisia tai teknisiä erityispiirteitä tai muita perusteita. Lisäksi perustuslakivaliokunta katsoo, että 47 §:ään on syytä lisätä viittaukset sekä hallintolain 39 §:ään että rikosoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamiseen tietojen kerääjiin.

Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 199/2008 kalatalousalan tietojen keruuta, hallintaa ja käyttöä koskevista yhteisön puitteista sekä yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevien tieteellisten lausuntojen tukemisesta todetaan: "Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisen ohjelman toteutuksesta vastaavan viranomaisen nimeämillä näytteenottajilla on velvollisuuksiensa täyttämiseksi pääsy a) seuraamaan kaikkia saaliiden purkamisia, tarvittaessa jälleenlaivaaminen ja vesiviljelyyn siirtäminen mukaan luettuina; b) julkisten elinten hoitamiin alus- ja yritysrekistereihin, joilla on merkitystä taloudellisten tietojen keräämisen kannalta; c) kalastusalaan liittyvien yritysten taloudellisiin tietoihin." Valiokunta toteaa, että näiden edellä mainittujen tietojen keräämistä ei

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

ole tarkoitus suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Kyseisten EU-lainsäädännön velvoitteiden toteuttaminen on ehdotettu esityksessä Luonnonvarakeskuksen tehtäväksi.

Viitaten edellä todettuun valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 47 §:ää tarkennettavaksi perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla siten, että kotirauhan piiriin kuuluvat tilat suljetaan tietojen keräämisen ulkopuolelle ja että pykälään lisätään myös tarvittavat viittaukset hallintolakiin ja virkavastuuseen jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin esitettävällä tavalla.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä ehdotettavin muutoksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta

2 luvun 5 §. Kalastuksen säätely kansallisilla kiintiöillä. Valiokunta toteaa, että pykälän 1 momentin mukaan kaupallinen kalastus on järjestettävä tavalla, joka ei vaaranna Suomen kalastuskiintiöiden riittävyyttä, kalastuskiintiöiden täysimääräistä hyödyntämistä, kalakantojen säilyttämistä ja hoitamista, alueellisen kalastuspaineen sääntelyä tai kaupallisten kalastajien tasapuolisia kalastusmahdollisuuksia. Valiokunta ehdottaa sanan "täysimääräistä" poistamista lain sanamuotojen yhdenmukaistamiseksi, jolloin kiintiöinti kaupallisen kalastuksen järjestelyssä ei muiden tekijöiden lisäksi saisi vaarantaa kalastuskiintiöiden hyödyntämistä.

2 luvun 7 §. Suomen kalastuskiintiöiden vaihto muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa. Viitaten edellä 5 §:ssä todettuun valiokunta ehdottaa pykälästä poistettavaksi sanan "täysimääräinen".

3 luvun 12 §. Suomen kalastuskiintiöiden jakaminen siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa Ahvenanmaan maakunnalle määritettävien kiintiöosuusjakojen koskevien säännösten täydentämistä siten, että siitä käy selkeästi ilmi päätöksenteon suhde Ahvenanmaan itsehallintolakiin (1144/1991). Valiokunta ehdottaa pykälän muuttamista siten, että 2 momentissa viitataan itsehallintolain 59 b §:n 2 momentin mukaiseen menettelyyn, jonka mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö ja Ahvenanmaan maakunnan viranomaiset ensisijaisesti pyrkivät yhteisymmärrykseen neuvotteluissa. Valiokunta toteaa, että kalastuskiintiön jakaminen tulee tehdä siten, ettei EU:n Suomelle määrittämiä vuosittaisia Itämeren kalastuskiintiöitä ylitetä.

Valiokunta ehdottaa myös, että pykälän 2 momentista poistetaan maininta kalalajeista (silakka, kilohaili ja lohi). Momentissa viitattaisiin yleisesti EU:n Suomelle määrittämien kalastuskiintiöiden jakamiseen Manner-Suomen ja Ahvenanmaan välillä. Kiintiöjaon osalta noudatetaan edellä mainittua itsehallintolain 59 b §:n 2 momenttia, ja se mahdollistaa sen jälkeen Suomen kansallisten kalastuskiintiöiden jakamisen Manner-Suomessa.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Valiokunta ehdottaa saamansa selvityksen perusteella lisäksi pykälän 4 momentin muuttamista siten, että siirrettävät kalastuskiintiöiden käyttöoikeudet ilmaistaan promillen kolmen desimaalin tarkkuudella kahden desimaalin sijaan. Tällöin esimerkiksi suuresta kilomääräisestä silakkakiintiöstä laskettavat ja jaettavat toimijakohtaiset kalastuskiintiöt voidaan pyöristää esitetyn noin 1 000 kilon tarkkuuden sijasta 100 kilon tarkkuudelle, joka on silakan rysäkalastuksessa tarvittava tarkkuus toimijakohtaisille kiintiöille. Myös kilohailin ja lohen osalta muutos on tarpeellinen.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella pykälän 5 momenttia on lisäksi tarpeen täydentää siten, että siitä käy ilmi se, että kilohailin siirrettävä käyttöoikeus annetaan vain troolikalastukselle. Muu osa kilohailin saaliista on tarkoitus kattaa lain 18 §:n perusteella vahvistettavalla erillisellä kalastuskiintiöllä.

Valiokunta ehdottaa saamansa selvityksen perusteella myös pykälän 6 momentissa olevan asetuksenantovaltuuden täydentämistä ja selventämistä siten, että asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä myös siirrettäviä käyttöoikeuksia koskevien päätösten sisällöstä.

3 luvun 13 §. Siirrettävien käyttöoikeuksien jakoperusteet. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että eräät kaupalliset kalastajat ovat aloittaneet kalastuksensa vasta vuosina 2014, 2015 tai 2016. Näillä vastikään aloittaneilla kaupallisilla kalastajilla ei ole lakiehdotuksessa kiintiöiden jaossa edellytettyä saalishistoriaa kolmelta täydeltä vuodelta. Valiokunta katsoo, että viime vuosina aloittaneita kaupallisia kalastajia ei ole perusteltua syytä asettaa epäedulliseen asemaan vastikään aloitetun kalastustoiminnan takia. Valiokunta pitää tärkeänä, että erityisesti nuoret vasta-aloittaneet kaupalliset kalastajat saadaan pidettyä kalastusalalla, jossa keski-ikä on jo tällä hetkellä varsin korkea.

Valiokunta ehdottaa edellä todettuun viitaten pykälään lisättäväksi uuden 4 momentin siten, että 2 momentin mukaisesta pääsäännöstä poiketen, jos hakija on aloittanut kaupallisen kalastuksen vuonna 2014, lisätään saaliiseen vuosien 2014 ja 2015 saaliiden keskiarvoa vastaava määrä. Jos hakija on aloittanut kaupallisen kalastuksen vuonna 2015, lisätään saaliiseen kyseisen vuoden saalista vastaava määrä kerrottuna kahdella. Jos hakija on aloittanut kaupallisen kalastuksen vuonna 2016, saaliiksi lasketaan vuonna 2016 lokakuun loppuun mennessä kertynyt saalis, johon lisätään vuonna 2016 lokakuun loppuun mennessä kertynyttä saalista vastaava määrä kerrottuna kahdella. Valiokunta toteaa, että ehdotettu muutos varmistaisi kaupallisten kalastajien yhdenvertaisen kohtelun ja siirrettävien käyttöoikeuksien oikeudenmukaisemman jaon.

Valiokunta ehdottaa lisäksi 5 momenttia täydennettäväksi edellä esitettyjen 4 momentin muutosten johdosta siten, että vuosina 2014—2016 aloittaneelle hakijalle ei myöskään jaettaisi lohen kalastuksen siirrettäviä käyttöoikeuksia silloin, jos myös 4 momentin mukaisesti laskettujen määrien mukaisesti lasketun kolmen kalenterivuoden saaliin keskiarvo on alle kymmenen lohta. Tällöin viime vuosina aloittaneet kalastajat olisivat samassa asemassa kuin ne kalastajat, joiden jakoperusteet lasketaan vuosien 2011—2015 saaliista 2 momentin mukaisesti.

Viitaten edellä yleisperusteluissa todettuun valiokunta ehdottaa myös 5 momenttia täydennettäväksi siten, että hakijalle ei jaettaisi silakan rysäkalastuksen siirrettäviä käyttöoikeuksia, jos hakijan kyseiseen Suomen kalastuskiintiöön kirjattujen 2 momentin mukaisesti laskettujen rysillä kalastettujen silakkasaaliiden ja 4 momentin mukaisesti laskettujen määrien mukaisesti lasketun

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

kolmen kalenterivuoden saaliin keskiarvo on alle 2 000 kiloa. Valiokunta pitää tärkeänä, että kaupallinen kalastaja voisi aloittaa silakan pienimuotoisen rysäkalastuksen ilman siihen liittyviä rajoitteita tai hallinnollista taakkaa. Siirrettäviä käyttöoikeuksia ja niiden perusteella annettavia toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä annettaisiin vain, jos kolmen parhaan vuoden keskimääräinen saalis ylittäisi 2 000 kiloon. Muutos vähentäisi olennaisesti sekä hallinnon että alan toimijoiden hallinnollista taakkaa.

Valiokunta ehdottaa 6 momentin viittaussäännökseen lisättäväksi teknisenä korjauksena myös viitauksen 5 momenttiin uuden 4 momentin vuoksi.

3 luvun 14 §. Siirrettävien käyttöoikeuksien keskittymisen rajoittaminen. Valiokunta toteaa, että siirrettävien käyttöoikeuksien keskittämisen rajoittaminen on muiden maiden kokemusten perusteella tarpeellista. Valiokunta ehdottaa pykälään sisältyvän lohenkalastuksen keskittämisrajoituksen alentamista 200 promillesta 150 promilleen. Tällöin voidaan ottaa huomioon lohien rysäkalastuksen luonne pienimuotoisena rannikkokalastuksena ja varmistetaan riittävän monen kaupallisen kalastajan pienimuotoinen lohenkalastus estämällä käyttöoikeuksien keskittymistä vain muutamalle suurelle toimijalle.

Viitaten edellä 12 §:ssä todettuun valiokunta ehdottaa siirrettävien kalastuskiintiöiden käyttöoikeuksien ilmaisemista promillen kolmen desimaalin tarkkuudella kahden desimaalin sijaan.

3 luvun 18 §. Erilliset kalastuskiintiöt. Valiokunta toteaa, että pykälän 3 momentin valtuussäännöksiä on tarpeen täsmentää. Valiokunta ehdottaa 3 momentin 3)-kohtaan lisättäväksi selvyyden vuoksi maininnan siitä, että valtioneuvoston asetus erillisistä kalastuskiintiöistä voisi sisältää myös rajoituksia kaupallista kalastajaa kohden otettavasta enimmäissaaliista. Rajoitukset koskisivat erityisesti silakan rysäkalastuksen harjoittamista ilman toimijakohtaista kalastuskiintiötä, jolloin voitaisiin tarvittaessa varmistaa toiminnan pienimuotoisuus.

Lisäksi valiokunta pitää tarpeellisenä korjata 4 momentin virheellinen sana "kiintiö" sanaksi "kalastuskiintiö".

3 luvun 19 §. Toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakomenettely. Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 4 momentin siitä, että sellaiset toimijakohtaiset kalastuskiintiöt tai niiden osat, joita Itämeren kiintiöasetuksen mukaan ei voida siirtää seuraavalle kalenterivuodelle, palautuisivat maa- ja metsätalousministeriön hallinnoitaviksi niiden soveltamista seuraavan kalenterivuoden 6 päivänä tammikuuta. Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että lisäys selventäisi kalenterivuositteisten toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden tilannetta vuodenvaihteen jälkeen ja ottaisi huomioon toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden haltijoiden vuodenvaihteen mahdolliset tarpeet kalastuskiintiöidensä ylitysten kattamiseen 29 §:n 5 momentissa tarkoitetuilla toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden siirroilla 72 tunnin sisällä.

Valiokunta toteaa, että neuvoston asetus (EY) N:o 847/96 määrittää mahdollisuudet vuosien välisen joustomekanismin soveltamiseksi kiintiöhallinnassa. Asetuksen mukaan niiden kalakantojen kiintiöistä, joista on analyttinen arvio ja joiden tila on riittävän hyvä, voidaan siirtää enintään 10 prosenttia tulevalle kalenterivuodelle. Viime vuosina Itämeren kiintiöasetuksessa joustomekanismia on sovellettu silakan ja kilohailin kiintiöihin. Sen sijaan yli 10 prosentin käyttämät-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

tömät silakan ja kilohailin kiintiömäärät menetetään vuoden vaihteen jälkeen. Lohikiintiöt eivät ole olleet joustomekanismin piirissä, ja niiden käyttämättömät kiintiöt menetetään heti vuoden vaihteen jälkeen.

3 luvun 20 §. Toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakaminen. Viitaten edellä yleisperusteluissa todettuun valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että ELY-keskus voisi vahvistaa maa- ja metsätalousministeriön päätöksen perusteella seuraavaa vuotta koskevat väliaikaiset toimijakohtaiset kalastuskiintiöt, joiden suuruus on enintään 90 prosenttia siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien perusteella tietystä Suomen kalastuskiintiöstä jaettavista toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä, jos Suomen kalastuskiintiön jakamiseen vaikuttava muutoksenhaun käsittely tai muu oikeuskäsittely on kesken tai Itämeren kiintiöasetusta ei ole julkaistu eikä seuraavan vuoden Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöitä ole vahvistettu, jolloin väliaikaiset toimijakohtaiset kalastuskiintiöt voisivat olla lisäksi enintään kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICES:n antaman tieteellisen neuvon alarajan suuruiset.

Väliaikaisia toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskeva vaihtoehto soveltuisi Ahvenanmaan kiintiöjaon lisäksi myös muihin kiintiöjaon tilanteisiin, joista saattaisi aiheutua oikeudellista epävarmuutta. Valiokunta toteaa, että kalastuskiintiöiden jakaminen siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi on uuden kiintiöjärjestelmän käyttöönoton ja kaupallisten kalastajien etujen kannalta keskeinen vaihe. On siten mahdollista, että siirrettävän käyttöoikeuden haltija valittaisi kiintiön määräytymistä koskevasta päätöksestä. Valitus ei hallituksen esityksen 48 §:n mukaan kuitenkaan estäisi päätöksen täytäntöönpanoa, mutta muutoksenhaun tuloksena siirrettävien käyttöoikeuksien jako saattaisi muuttua kaupallisten kalastajien kesken. Tähän alkuvaiheeseen liittyvän epävarmuuden huomioon ottamiseksi valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi säännökset väliaikaisten toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakamiseksi ja kiintiöiden osittaiselle pitämiselle valtion hallinnoitavana, kunnes muutoshaku on käsitelty loppuun ja siirrettäviä käyttöoikeuksia koskevat päätökset ovat saaneet lainvoiman.

Valiokunta toteaa, että ehdotettava väliaikaisten toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden 90 prosentin enimmäismäärä perustuu jaon oikeudenmukaisuuden varmistamisen lisäksi myös siihen, että ellei jäljelle jäänyttä 10 prosenttia voida niitä koskevana kalenterivuonna jakaa kaupallisille kalastajille toimijakohtaisina kalastuskiintiöinä, nämä määrät voidaan EU-lainsäädännön perusteella siirtää silakan ja kilohailin osalta jaettaviksi seuraavalle kalenterivuodelle eikä niiden hyödyntämismahdollisuutta siten menetetä. Valiokunta ehdottaa mahdollisten väliaikaisten toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakamiseksi pykälän 1—4 momenttien muuttamista siten, että termi "väliaikainen toimijakohtainen kalastuskiintiö" koskisi ainoastaan esitetyssä uudessa 2 momentissa säänneltyjä tilanteita. Valiokunta ehdottaa 3 momenttia muutettavaksi siten, että ELY-keskuksen normaalitilanteessa jakamia toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä ja väliaikaisia toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä muutettaisiin vain tarvittaessa. Näin vähennettäisiin hallinnollista taakkaa.

Valiokunta ehdottaa lisäksi korjattavaksi pykälän 3 momentin virheellisen viittauksen 27 §:n 5 momenttiin liittyen käyttömaksun maksamatta jättämiseen, joka tulisi olla vain 1 momentissa. Viittaus on siten tarpeen poistaa 3 momentista. Valiokunta ehdottaa lisäksi pykälän 3 momentista poistettavaksi viittauksen 29 §:n 4 momentin perusteella valtiolle palautuneisiin toimijakohtaisiin kalastuskiintiöihin, koska nämä palautukset johtuvat toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

mahdollisista ylityksistä, joita vastaavat määrät on tarpeen jättää valtiolle komission asetuksella Suomen kalastuskiintiöihin tehtäviä mahdollisia vähennyksiä varten.

Valiokunta ehdottaa myös pykälän 4 momenttia täydennettäväksi siten, että kun mahdolliset 3 momentin mukaiset päätökset on tehty, ELY-keskus voisi tarvittaessa muuttaa toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä tehtyjä päätöksiä tai väliaikaisia toimijakohtaisia päätöksiä.

Lisäksi valiokunta ehdottaa 4 momentissa teknisenä korjauksena sanan "kiintiönsä" korvaamista sanalla "kalastuskiintiönsä".

3 luvun 22 §. Toimijakohtaisen kalastuskiintiön siirtäminen. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on tullut esiin, että pykälän 5 momenttia on tarpeen tarkentaa toimijakohtaisen kalastuskiintiön siirtämistä koskevien säännösten osalta. Valiokunta ehdottaa toimijakohtaisen kalastuskiintiön siirron voimaantuloa koskevan ajankohdan täsmentämistä siten, että toimijakohtaisen kalastuskiintiön siirto tulee voimaan siitä päivämäärästä, jonka ELY-keskus on kalastuskiintiörekisteriin vahvistanut. Valiokunta toteaa, että kalastuskiintiöiden vahvistettu päivämäärä voisi olla tietyissä tapauksissa myös takautuva, kun otetaan huomioon 29 §:n 5 momentissa oleva haltijan mahdollisuus kiintiön ylitystilanteessa hankkia lisää toimijakohtaista kalastuskiintiötä ja näin välttyä kiintiön ylitystä koskevilta seuraamuksilta. Tällaisen toimijakohtaisen kiintiösiirron voimaantulo on näissä erityistapauksissa tarpeen vahvistaa takautuvasti ELY-keskuksen kalastuskiintiörekisteriin erikseen vahvistaman siirtopäivämäärän mukaisesti.

3 luvun 23 §. Toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstä luopuminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin täydentämistä siltä osin, että muut kiintiöiden haltijat voisivat hakemuksellaan ilmaista halukkuutensa ottaa vastaan haltijan pois luovuttamia käyttämättömiä toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä. Jos taas muut haltijat eivät haluaisi ottaa vastaan kaikkea pois luovutettavaa toimijakohtaista kalastuskiintiötä, kyseiset pois luovutetut ja ei-vastaanotetut kiintiömäärät jäisivät maa- ja metsätalousministeriön hallinnoitaviksi.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on tullut myös esiin tarve täydentää 2 momentin sääntelyä siltä osin, että toimijakohtaisen kalastuskiintiön hakematta jättäminen käsiteltäisiin samoin kuin siitä luopuminen ja että luovutetut toimijakohtaiset kalastuskiintiöt jaettaisiin vain siirrettävän käyttöoikeuden haltijoiden kesken. Valiokunta ehdottaa, että vain siirrettävien käyttöoikeuden haltijoilla tulisi olla mahdollisuus ottaa vastaan luovutettua toimijakohtaista kalastuskiintiötä, jotta ei-siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoiden yhteenlasketut toimijakohtaiset kalastuskiintiöt eivät muodostuisi suuremmiksi kuin lakiehdotuksen 17 §:ssä säädetty enimmäismäärät.

3 luvun 26 §. Toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden käyttömaksu. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pykälän 3 momentissa on ollut tarkoitus viitata 20 §:n 1 momenttiin eikä 3 momenttiin, kuten hallituksen esityksessä todetaan. Valiokunta ehdottaa virheen oikaisemista.

3 luvun 27 §. Siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan velvollisuudet ja seuraamukset niiden noudattamatta jättämisestä. Valiokunta viittaa edellä 5 §:ssä todettuun ja ehdottaa sanojen "mahdollisimman täysimääräisesti" poistamista pykälän 2 momentista.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Valiokunnan saamassa selvityksessä on tullut lisäksi esiin tarve täydentää pykälän 5 momenttia siten, että siinä huomioitaisiin hallituksen esityksen elinkeinovapautta koskeissa perusteluissa mainitut vaatimukset siitä, että luvan eli toimijakohtaisen kalastuskiintiön määräaikainen peruuttaminen perustuisi olennaiseen rikkomukseen (käyttömaksun maksamatta jättämiseen) ja siihen, että luvanhaltijalle annetut huomautukset tai varoitukset, kuten muistutus ja uusi eräpäivä, eivät johtaisi puutteiden korjaamiseen. Muistutusta koskeva esityksen perusteluissa mainittu kohta on jäänyt epähuomiossa pois pykälän 5 momentista. Valiokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään säännös käyttömaksun maksamisesta muistutuksessa määrättyyn eräpäivään mennessä.

3 luvun 29 §. Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan velvollisuudet ja seuraamukset niiden noudattamatta jättämisestä. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia täydennettäväksi siten, että ELY-keskus voisi myöntää luvan tutkimus- ja koulutustarkoituksessa tapahtuvaan trooli- tai rysäkalastukseen ilman toimijakohtaista kalastuskiintiötä. Valiokunnan saamassa selvityksessä on tullut esiin satunnainen tarve pyytää pieniä määriä kiintiöityjä kalalajeja kalatalouskoulutuksessa sekä tutkimustarkoituksessa. Valiokunta toteaa, että kyseeseen voisi tulla esimerkiksi kalastusopetuksen yhteydessä järjestettävä silakan troolausharjoitus tai lohien rysäpyynti tutkimusta varten. Tällaisesta pienimuotoisesta koeluontoisesta kalastuksesta saatu saalis tulee kirjata asianomaiseen erilliseen kalastuskiintiöön.

Valiokunta esittää lisäksi 3 momentin täydentämistä siten, että myös lohien merkintävelvollisuuden rikkomisesta aiheutuisi neuvoston LIS-asetuksen mukainen seuraamus vakavasta rikkomuksesta. Valiokunta korostaa, että lohien merkintävelvollisuus on erittäin tärkeä osa rannikkokalastuksen säätelyn uudistamista ja mahdollistaa osaltaan sekä lohienkalastuksen että lohisaaliiden tehokkaamman valvonnan.

3 luvun 31 §. Kalastuskiintiörekisterin sisältö. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pykälän 3)-kohtaa on tarpeen selventää kalastuskiintiörekisteriin tallennettavien tietojen osalta. Valiokunta ehdottaa pykälän 3)-kohdan täydentämistä ja selventämistä siten, että siirrettävän käyttöoikeuden, ei-siirrettävän käyttöoikeuden ja toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija voisi tehdä valtuutuksen myös esimerkiksi kalastusaluksen päällikölle, joka voisi haltijan puolesta hyödyntää toimijakohtaista kalastuskiintiötä ja myös ilmoittaa saalisilmoituksen yhteydessä, kenen toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan saalis on kyseessä. Näin saaliit kohdentuisivat kalastuskiintiörekisteriin oikeille tahoille.

3 luvun 32 §. Haltijan oikeus käyttää kalastuskiintiörekisterin tietoja. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pykälässä on termivirhe. Valiokunta ehdottaa terminologiavirheen oikaisemista siten, että sana "kiintiöiden" korvataan sanalla "kalastuskiintiöiden".

6 luvun 47 §. Pääsy näytteenottopaikkoihin ja yritysrekisteriin. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta ehdottaa pykälän täydentämistä siten, että kotirauhan piiriin kuuluvat tilat suljetaan tietojen keräämisen ulkopuolelle. Lisäksi valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että pykälään lisätään viittaus hallintolain 39 §:ään sekä kohta rikosoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta tietojen kerääjiin.

6 luvun 49 §. Voimaantulo. Valiokunta toteaa, että polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1472/1994) 9 §:ssä (muut. 1305/2007) säädetään tietyin edellytyksin kalastusalausten polttoainei-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

den verottomuudesta siltä osin kuin niitä käytetään kaupalliseen kalastukseen. Valiokunta katsoo, että voimaantulosäännökseen on tarpeen lisätä viittaus uuteen lakiin, jotta kyseisten kalastuslusten verohuojennus säilyy ennallaan. Valiokunta ehdottaa voimaantulosäännökseen lisättäväksi uuden 3 momentin verohuojennuksen säilyttämiseen liittyen siten, että jos muussa laissa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen lakiin Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta, sen asemesta sovelletaan tätä lakia.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 103/2016 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 103/2016 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta siltä osin, kuin muualla laissa ei toisin säädetä.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Tätä lakia sovelletaan Suomen alueella ja talousvyöhykkeellä sekä niillä merialueilla, joille Suomeen rekisteröidyillä kaupallista kalastusta harjoittavilla aluksilla on pääsy kalastamaan Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan lainsäädännön nojalla.

2 §

Toimivaltainen viranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta sekä ohjaa ja sovittaa yhteen sitä koskevia valvontatoimia. Maa- ja metsätalousministeriö on Euroopan unionin yhteisestä kalastuspolitiikasta annetuissa Euroopan unionin säädöksissä ja päätöksissä tarkoitettu jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jos muualla laissa ei toisin säädetä.

Rahasto-ohjelmaa koskevan ehdotuksen ja sen muutosten valmistelusta ja toimeenpanon suunnittelusta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa myös rahasto-ohjelman merkitykseltään vähäistä muutosta koskevan ehdotuksen hyväksymisestä tai antamisesta Euroopan komission hyväksyttäväksi.

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja sovittaa yhteen Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevien tietojen keruuta sekä valvontatietojen keräämistä, käsittelyä, varmentamista ja raportointia. Luonnonvarakeskus vastaa Euroopan unionin asetuksella säädetyistä kalatalous-tietojen keruuta koskevista tehtävistä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *Euroopan parlamentin ja neuvoston yhteisestä kalastuspolitiikasta annetulla asetuksella* yhteisestä kalastuspolitiikasta, neuvoston asetusten (EY) N:o 1954/2003 ja (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 2371/2002 ja (EY) N:o 639/2004 ja neuvoston päätöksen 2004/585/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1380/2013;

2) *Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksella* kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1184/2006 ja (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 104/2000 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1379/2013;

3) *komission tuottaja-asetuksella* tuottajaorganisaatioiden ja toimialakohtaisten organisaatioiden hyväksynnästä, tuottajaorganisaatioiden ja toimialakohtaisten organisaatioiden sääntöjen laajentamisesta sekä kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1379/2013 säädettyjen käynnistystahojen julkaisemisesta annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 1419/2013;

4) *komission tuotantoasetuksella* kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1379/2013 mukaisista tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevista suunnitelmista annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 1418/2013;

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

5) *neuvoston valvonta-asetuksella* yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, asetusten (EY) N:o 847/96, (EY) N:o 2371/2002, (EY) N:o 811/2004, (EY) N:o 768/2005, (EY) N:o 2115/2005, (EY) N:o 2166/2005, (EY) N:o 388/2006, (EY) N:o 509/2007, (EY) N:o 676/2007, (EY) N:o 1098/2007, (EY) N:o 1300/2008 ja (EY) N:o 1342/2008 muuttamisesta sekä asetusten (ETY) N:o 2847/93, (EY) N:o 1627/94 ja (EY) N:o 1966/2006 kumoamisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1224/2009;

6) *komission valvonta-asetuksella* yhteisön valvontajärjestelmästä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen noudattaminen, annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1224/2009 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 404/2011;

7) *neuvoston LIS-asetuksella* laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemistä, estämistä ja poistamista koskevasta yhteisön järjestelmästä, asetusten (ETY) N:o 2847/93, (EY) N:o 1936/2001 ja (EY) N:o 601/2004 muuttamisesta sekä asetusten (EY) N:o 1093/94 ja (EY) N:o 1447/1999 kumoamisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1005/2008;

8) *rahasto-ohjelmalla* osittain tai kokonaan Euroopan unionin varoista rahoitettavaa sellaista ohjelma-asiakirjaa, jonka mukaisesti rahoitettavat toimenpiteet pääosin kuuluvat Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan alaan;

9) *Suomen kalastuskiintiöllä* neuvoston asetuksilla vuosittain vahvistettua ja suhteellisen vakauden perusteella määriteltäviä Suomen osuutta Itämeren kalakantakohtaisesta suurimmasta sallitusta saaliista;

10) *siirrettävällä käyttöoikeudella* kaupallisen kalastajan määräaikaista, tarkemmin säädetyin edellytyksin siirrettävissä olevaa oikeutta kalastaa määrätty osuus Suomen tiettyä kalakantaa koskevasta kalastuskiintiöstä;

11) *toimijakohtaisella kalastuskiintiöllä* tonneina tai kalayksilöinä ilmaistua kaupalliselle kalastajalle jaettua vuosittaista kalastuskiintiötä, jonka suuruus perustuu siirrettävän käyttöoikeuden mukaiseen osuuteen;

12) *Itämeren kiintiöasetuksella* neuvoston asetusta, jolla vuosittain vahvistetaan Itämeren kalakantakohtaiset suurimmat sallitut saaliit.

2 luku

Kalavarojen käytön ohjaus

4 §

Suomen kalastuskiintiön täyttyminen tai suurimman sallitun pyyntiponnistustason saavuttaminen

Suomen lipun alla purjehtivat kalastusalukset eivät saa kalastaa kalakantaa tai kalakantaryhmää, jos kyseessä olevasta kalakannasta tai kalakantaryhmästä peräisin olevat saaliit ovat neuvoston valvonta-asetuksen 35 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla tavalla todennäköisesti täyttäneet tai ylittäneet Suomen käytettävissä olevan kyseisen kalakannan kalastuskiintiön tai jos neuvoston valvonta-asetuksen 35 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu pyyntiponnistustaso on todennäköisesti saavutettu tai ylitetty. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi saaliiden ja

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

pyyntiponnistuksen määrän kehitystä saalisrekisterin tietojen sekä kyseistä kalakantaa kalastamassa olevien kalastusalueiden lukumäärän, kalastuskapasiteetin ja sijainnin perusteella.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään päivä, jolloin 1 momentissa tarkoitettu kiello tulee voimaan, ja neuvoston valvonta-asetuksen 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu päivä, johon saakka 1 momentissa tarkoitettujen saaliiden aluksella pitäminen, jälleenlaivaus, uudelleen sijoitus, kuljetus ja aluksesta purkaminen on sallittua. Kielto voi koskea Suomelle kyseiselle kalakannalle vahvistetun kalastuskiintiön koko kiintiöaluetta tai sitä osaa kiintiöalueesta, jossa kyseisestä kalakannasta saadaan merkittäviä saalismääriä. Kiellon voimaantulo voidaan säätää siten, että otetaan huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun asetuksen 15 artiklan 8 kohdan mukainen mahdollisuus vähentää muun kuin kohdelajin kiintiön ylittäneet saaliit tai saaliit, joita varten ei ole kiintiötä, enintään yhdeksän prosentin edestä kohdelajin kiintiöstä sekä 15 artiklan 9 kohdan mukainen mahdollisuus saaliiden lisämäärien purkamiseen enintään kymmenellä prosentilla laskettuna Suomen kalastuskiintiöstä.

Kiintiön täyttymisen ja kalastuskiellon jälkeen kiintiöön kuuluvien kalakantojen kalastamises- ta säädetään neuvoston LIS-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa.

5 §

Kalastuksen säätely kansallisilla kiintiöillä

Kaupallinen kalastus on järjestettävä tavalla, joka ei vaaranna Suomen kalastuskiintiöiden riittävyttä, kalastuskiintiöiden täysimääräistä hyödyntämistä, kalakantojen säilyttämistä ja hoitamista, alueellisen kalastuspaineen sääntelyä tai kaupallisten kalastajien tasapuolisia kalastusmahdollisuuksia. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää alueellisista, alusryhmäkohtaisista ja ajallisista kansallisista kiintiöistä sellaisille Euroopan unionissa kiintiöidyille kalakannoille, joita Suomen lipun alla olevilla kalastusaluksilla on oikeus kalastaa. Asetus voi olla voimassa enintään viisi vuotta kerrallaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa asetuksessa säädetään suurimmasta mahdollisesta saalismäärästä painona, kappalemäärittäin tai osuutena Euroopan unionin Suomelle vahvistaman kyseisen kalakannan kiintiöstä, joka maantieteellisesti koordinaatein määritellyllä merialueella saadaan kalastaa tai jonka tietty alusryhmä saa kalastaa. Yli vuoden voimassa olevassa asetuksessa suurimmasta mahdollisesta saalismäärästä säädetään osuutena Suomen käytössä olevasta kiintiöstä. Asetuksessa voidaan säätää myös määräajasta, jonka aikana enimmäissaalismäärää ei saa ylittää.

Kalastusalukset jaetaan alusryhmäkohtaiseen kiintiöön kalastusaluksen pituuden, vetoisuuden, konetehon tai aluksen käyttämän pyydyksen perusteella. Alusryhmäkohtainen kansallinen kiintiö voi koskea Suomelle vahvistettua kiintiöaluetta kokonaisuudessaan tai osaa siitä.

6 §

Kansallisesti säädetyn kiintiön täytyminen

Kun 5 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetty alueellinen kiintiö täyttyy, kiintiöalueella ei saa kalastaa kiintiöön kuuluvia kalakantoja. Kun valtioneuvoston asetuksessa säädetty alusryhmäkohtainen kiintiö täyttyy, ryhmään kuuluvat alukset eivät saa kalastaa kiintiöön kuuluvia kalakantoja.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään päivästä, jolloin 1 momentissa tarkoitettujen kalastuskiellot tulevat voimaan. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi saaliiden määrän kehitystä saalisrekisterin tietojen sekä kyseistä kalakantaa kalastamassa olevien kalastusalusten lukumäärän, kalastuskapasiteetin ja sijainnin sekä pyydysten lukumäärän perusteella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös päivästä, johon saakka kiintiöön kuuluvien saaliiden aluksella pitäminen, jälleenlaivaus, uudelleen sijoitus, kuljetus ja aluksesta purkaminen on sallittua.

Kiintiön täyttymisen ja kalastuskiellon jälkeen kiintiöön kuuluvien kalakantojen kalastamisesta säädetään neuvoston LIS-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa.

7 §

Suomen kalastuskiintiöiden vaihto muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa

Maa- ja metsätalousministeriö voi vaihtaa omasta, siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoiden tai kaupallisten kalastajien edustajien aloitteesta Suomen käytettävissä olevia ja Suomelle tulevaisuudessa myönnettäviä kalastuskiintiöitä tai niiden osia muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa, jos vaihdolla turvataan Suomessa kalastuskiintiöiden riittävyys tai mahdollisuudet 20 §:n mukaisten toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden täysimääräiseen hyödyntämiseen tai sillä tasataan alueellista kalastuspainetta tai tuetaan kalastusmahdollisuuksien tasapuolista jakaantumista kaupallisten kalastajien kesken. Maa- ja metsätalousministeriö päättää luovutuksessa noudatettavasta vaihtosuhteesta kuultuaan kaupallisten kalastajien edustajia.

8 §

Muut kalastusrajoitukset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan 5 §:n 1 momentin mukaisessa tarkoituksessa säätää tiettyä merialuetta koskevasta määräaikaisestä kalastuskiellosta ja ajallisista, alueellisista tai määrällisistä rajoituksista Euroopan unionissa kiintiöityjen tai muutoin säädeltyjen kalakantojen pyyntiin käytettävien pyydysten käytölle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi samassa tarkoituksessa antaa säännöksiä pyydysten teknisistä ominaisuuksista. Edellä tarkoitettujen määräaikaisten kalastuskiellon ja pyydysrajoitusten voivat koskea kaikkia kalastusaluksia tai tietyn alusryhmän aluksia.

Kiintiöön kuuluvien kalakantojen kalastamisesta kalastuskiellon jälkeen säädetään neuvoston LIS-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa. Pyydysten käytön rajoituksista ja teknisistä määräyksistä annettujen säännösten vastaisesta kalastamisesta säädetään neuvoston LIS-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa.

9 §

Tarkemmat säännökset Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitetuista säilyttämistoimenpiteistä ja monivuotisista suunnitelmista

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöön panemiseksi välttämättömiä, yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun Euroopan parlamen-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

tin ja neuvoston asetuksen 18 artiklan 8 kohdassa tarkoitettuja unionin säilyttämistoimenpiteitä ja monivuotisia suunnitelmia koskevia tarkempia säännöksiä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa säilyttämistoimenpiteitä ja monivuotisia suunnitelmia koskevissa säännöksissä sallittuja tai edellytettyjä tarkempia säännöksiä pyydysten teknisistä ominaisuuksista ja käytöstä.

10 §

Kalastusluvut

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus myöntää neuvoston valvonta-asetuksen 7 artiklassa ja komission valvonta-asetuksen 4 artiklassa tarkoitetut kalastusluvut vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pitää rekisteriä luvan saaneista kalastusaluksista ja niiden kalastuslisenssinhaltijoista.

Jos kalastuslupia haetaan useammalle kalastusalukselle kuin lupia voidaan Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan säännösten mukaan myöntää, etusijalle asetetaan sellaiset kalastuslisenssinhaltijat, joiden kalastusalukset ovat kyseisen lisenssinhaltijan hallinta-aikana ilmoittaneet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kyseisessä luvassa tarkoitettujen kalakantojen saaliita viimeisten viiden haettavaksi julistamista edeltävän vuoden aikana useimpina kalenterivuosina. Enintään kymmenen prosenttia jaettavista luvista tai Euroopan unionin säännöksellä Suomelle osoitettu ja siitä edellä tarkoitettun jaon jälkeen jäljellä oleva lupamäärä voidaan varata sellaisille kalastuslisenssin haltijoille, joiden aluksilla ei ole ollut kyseisen kalalajin ilmoitettuja saaliita edellä tarkoitettun viiden vuoden aikana. Tällaisille kalastuslisenssin haltijoille varattavien lupien myöntämisessä asetetaan etusijalle sellaiset kalastuslisenssinhaltijat, joiden kalastusaluksen pääkoneen kilowatteina ilmaistu teho on pienin.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin kalastusluvuissa tarkoitetuista kalakannoista ja pyydyksistä, myönnettävien lupien lukumäärästä, 2 momentissa tarkoitetuista saalisilmoituksista, lupien voimassaoloalueesta ja -ajasta sekä lupien hakumenettelystä.

Kalastamisesta ilman kalastuslupaa säädetään neuvoston LIS-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa.

11 §

Kalastusluvan siirtäminen

Jos kalastusluvan haltija luovuttaa luvassa mainitun aluksen eikä kalastusluvasta muuta ole luovutuksen osapuolten kanssa kirjallisesti sovittu, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus siirtää kalastusluvan jäljellä olevaksi ajaksi aluksen uudelle kalastuslisenssinhaltijalle, jos aluksen kansallisuus ei luovutuksen johdosta muutu. Kalastusluvan haltija voi sopia luovutuksensaajan kanssa, että kalastuslupa ei seuraa luovutettavaa alusta. Tällöin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus siirtää luvan luovuttajan toiseen kalastusalukseen, jos se Euroopan unionin säädösten mukaan on mahdollista eikä sitä ole kielletty muualla laissa.

3 luku

Suomen kalastuskiintiöiden jakaminen kaupallisille kalastajille

12 §

Suomen kalastuskiintiöiden jakaminen siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi

Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöt jaetaan siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi merialueen kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten parantamiseksi ja kalastuksen järjestämiseksi tehokkaalla ja kestäväällä tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriö määrittää Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 b §:n 2 momentissa säädettyä menettelyä noudattaen määritetään Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöistä Ahvenanmaan maakunnan osuudet, jotka siirretään Ahvenanmaan maakunnan hallituksen hallinnoitaviksi.

Ahvenanmaalle siirrettävien osuuksien vähentämisen jälkeen maa- ja metsätalousministeriö jakaa hakemusten perusteella Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöt siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi merialueen kaupalliseen kalastukseen rekisteröidyn aluksen omistaville kaupallisille kalastajille. Hakijan tulee täyttää vaatimukset merialueen kaupalliseen kalastukseen rekisteröidyn aluksen omistamisesta ja kaupallisten kalastajien rekisteriin kuulumisesta hakemuksen jättämisen määräaikaan mennessä.

Siirrettävät käyttöoikeudet ilmaistaan promilleosuuksina Suomen tiettyä kalakantaa koskevas- ta kalastuskiintiöstä kolmen desimaalin tarkkuudella.

Suomen silakan kalastuskiintiöitä koskevat siirrettävät käyttöoikeudet jaetaan erikseen troolikalastuksen ja rysäkalastuksen siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi. Suomen kilohailin kalastuskiintiöitä koskevat siirrettävät käyttöoikeudet jaetaan troolikalastuksen siirrettäviksi käyttöoikeuksiksi.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siirrettävien käyttöoikeuksien hakumenettelystä ja hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä siirrettäviä käyttöoikeuksia koskevien päätösten sisäl- löstä.

13 §

Siirrettävien käyttöoikeuksien jakoperusteet

Siirrettävät käyttöoikeudet jaetaan promilleosuuksina kaupallisille kalastajille sen mukaan, kuinka suuri kunkin kaupallisen kalastajan omistuksessa olevan tai olleen kalastusaluksen tai kalastusalusten kyseiseen Suomen kalastuskiintiöön kuuluva saalis on ollut vuosina 2011–2015 verrattuna kaikkien hakijoiden samalla tavalla laskettuun kokonaissaaliiseen.

Saaliin suuruutta laskettaessa kultakin hakijalta otetaan viiteajanjaksolta 2011–2015 mukaan ne kolme kalenterivuotta, joiden aikana hakijan omistuksessa oleville tai olleille aluksille on kirjattu yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 30 §:ssä tarkoitettuun saalisrekisteriin eniten kyseisen kalastuskiintiön saaliita.

Lohen kalastuksessa leveyspiirin 65°30'N pohjoispuolella ennen 25 päivää kesäkuuta ja leveyspiirin 64°00'N–65°30'N välillä ennen 20 päivää kesäkuuta pyydetystä saaliista lasketaan mukaan 80 prosenttia.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Edellä olevasta 2 momentin mukaisesta pääsäännöstä poiketen, jos hakija on aloittanut kaupallisen kalastuksen vuonna 2014, lisätään saaliiseen vuosien 2014 ja 2015 saaliiden keskiarvoa vastaava määrä. Jos hakija on aloittanut kaupallisen kalastuksen vuonna 2015, lisätään saaliiseen kyseisen vuoden saalista vastaava määrä kerrottuna kahdella. Jos hakija on aloittanut kaupallisen kalastuksen vuonna 2016, saaliiksi lasketaan vuonna 2016 lokakuun loppuun mennessä kertynyt saalis, johon lisätään vuonna 2016 lokakuun loppuun mennessä kertynyttä saalista vastaava määrä kerrottuna kahdella. (Uusi)

Hakijalle ei jaeta lohen kalastuksen siirrettäviä käyttöoikeuksia, jos hakijan kyseiseen Suomen kalastuskiintiöön kirjattujen 2 momentin mukaisesti laskettujen lohisaaliiden ja 4 momentin mukaisesti laskettujen määrien mukaisesti lasketun kolmen kalenterivuoden saaliin keskiarvo on alle kymmenen lohta. Hakijalle ei jaeta silakan rysäkalastuksen siirrettäviä käyttöoikeuksia, jos hakijan kyseiseen Suomen kalastuskiintiöön kirjattujen 2 momentin mukaisesti laskettujen rysillä kalastettujen silakkasaaliiden ja 4 momentin mukaisesti laskettujen määrien mukaisesti lasketun kolmen kalenterivuoden saaliin keskiarvo on alle kaksi tuhatta kiloa.

Jos Euroopan unionin lainsäädännössä muutetaan silakkaa, kilohailia tai lohta koskevia kiintiöalueita, maa- ja metsätalousministeriö jakaa kyseisen Suomen kalastuskiintiön siirrettävät käyttöoikeudet uudelleen siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoille voimassa olevien siirrettävien käyttöoikeuksien perusteella jaettujen 20 §:ssä tarkoitettujen toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden osoittamassa suhteessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 2, 3, 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen tietojen selvittämistä koskevista menettelyistä ja tarkemmasta laskentamenettelystä.

14 §

Siirrettävien käyttöoikeuksien keskittymisen rajoittaminen

Yhdellä kaupallisella kalastajalla voi olla hallussaan enintään 200,000 promillea kutakin Suomen silakan tai kilohailin kalastuskiintiötä ja enintään 150,000 promillea kutakin Suomen lohen kalastuskiintiötä koskevista siirrettävistä ja ei-siirrettävistä käyttöoikeuksista. Osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 12 §:ssä tarkoitettu konserni, joka harjoittaa kaupallista kalastusta, katsotaan yhdeksi kaupalliseksi kalastajaksi.

15 §

Siirrettävien käyttöoikeuksien voimassaolo ja voimassaolon jatkaminen

Siirrettävät käyttöoikeudet ovat voimassa kymmenen kalenterivuotta siitä, kun ne ensimmäisen kerran jaetaan. Maa- ja metsätalousministeriö voi jatkaa siirrettävän käyttöoikeuden haltijan valtioneuvoston asetuksella säädetyssä määräajassa saapuneen hakemuksen perusteella siirrettävän käyttöoikeuden voimassaoloa enintään viideksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Voimassaolon jatkaminen edellyttää, että hakija on kirjattu kyseessä olevan siirrettävän käyttöoikeuden haltijaksi 30 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

Jos siirrettävän käyttöoikeuden haltija ei hae siirrettävien käyttöoikeuksien voimassaolon jatkamista säädetyssä määräajassa, siirrettävät käyttöoikeudet palautuvat valtiolle alkuperäisen voimassaoloajan umpeuduttua.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset menettelystä voimassaolon jatkamisen hakemiseksi ja haun määräajasta.

16 §

Siirrettävien käyttöoikeuksien siirtäminen

Siirrettävän käyttöoikeuden haltijalla on oikeus siirtää siirrettävä käyttöoikeus kokonaan tai osittain kaupalliselle kalastajalle, joka omistaa merialueen kaupalliseen kalastukseen rekisteröidyn kalastusalueen. Siirrettävää käyttöoikeutta ei saa kuitenkaan siirtää Ahvenanmaan maakunnan alueella kotipaikkaansa pitävälle kaupalliselle kalastajalle.

Siirrettävän käyttöoikeuden haltijan kuolin- tai konkurssipesä voi siirtää siirrettävän käyttöoikeuden samoilla edellytyksillä kuin alkuperäinen oikeudenomistaja.

Siirron saajan käyttöoikeudet eivät saa siirron jälkeen ylittää 14 §:ssä säädettyä siirrettävien käyttöoikeuksien enimmäismäärää.

Silakan rysäkalastukseen oikeuttavaa siirrettävää käyttöoikeutta ei saa siirtää troolikalastuksessa käytettäväksi siirrettäväksi käyttöoikeudeksi, eikä lohen kalastukseen oikeuttavaa siirrettävää käyttöoikeutta saa siirtää muulle kuin kalastuslain (379/2015) 88 §:n mukaiselle 1 ryhmän kaupalliselle kalastajalle, joka omistaa merialueen kaupalliseen kalastukseen rekisteröidyn kalastusalueen.

Siirrettävän käyttöoikeuden haltija, jonka kotipaikka on leveyspiirin 64°00'N pohjoispuolella, ei saa siirtää lohen kalastukseen oikeuttavaa siirrettävää käyttöoikeutta kaupalliselle kalastajalle, jonka kotipaikka on kyseisen leveyspiirin eteläpuolella.

Siirrettävän käyttöoikeuden siirto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on merkinnyt siirron 30 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Siirtäjän ja siirron saajan on haettava siirron merkitsemistä yhdessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 6 momentissa tarkoitettua siirron merkitsemiseen liittyvästä hakumenettelystä.

17 §

Aloittavien kaupallisten kalastajien ei-siirrettävät käyttöoikeudet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jakaa kirjallisen hakemuksen perusteella kalastuslain 88 §:ssä tarkoitettuun 1 ryhmään rekisteröityneelle aloittavalle kaupalliselle kalastajalle, joka omistaa merialueen kaupalliseen kalastukseen rekisteröidyn kalastusalueen, enintään viideksi kalenterivuodeksi silakan tai lohen rysäkalastukseen kaupallisen kalastajakohtaisen ei-siirrettävän käyttöoikeuden, jonka suuruus vastaa enintään kahta promillea siitä Suomen silakan tai lohen kalastuskiintiön osasta, josta on vähennetty 12 §:ssä tarkoitettua Ahvenanmaan maakunnalle siirrettävät kiintiömäärät sekä 18 §:ssä tarkoitettua erilliset kalastuskiintiöt.

Ei-siirrettävinä käyttöoikeuksina voidaan jakaa kustakin Suomen silakan ja lohen kalastuskiintiöstä yhteensä enintään määrä, joka vastaa neljää prosenttia siitä kyseisen Suomen kalastuskiintiön osasta, josta on vähennetty 12 §:ssä tarkoitettu Ahvenanmaan maakunnalle siirrettävä kiintiömäärä sekä 18 §:ssä tarkoitettu erillinen kalastuskiintiö. Jos kaikille 1 momentin vaatimukset täyttävälle hakijoille ei voida myöntää kahden promillen ei-siirrettäviä käyttöoikeuksia neljän prosentin enimmäismäärän täyttymisen takia, jaetaan Suomen kalastuskiintiöstä jaettavissa ole-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

vasta osuudesta 1 momentin vaatimukset täyttävälle hakijoille samansuuruiset ei-siirrettävät käyttöoikeudet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää aloittaville kaupallisille kalastajille jaettavien ei-siirrettävien käyttöoikeuksien hausta, hakemuksen ja päätöksen sisällöstä sekä niihin liittyvistä menettelyistä.

18 §

Erilliset kalastuskiintiöt

Valtioneuvoston asetuksella voidaan varata Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöistä määrältään vähäisiä erillisiä kalastuskiintiöitä eri kalastusmuotojen toimintaedellytysten ja sivusaaliita koskevien tarpeiden turvaamiseksi.

Erilliset kalastuskiintiöt määritellään eri pyyntimuotojen aiempien vuosien saalistilastojen perusteella mahdollisimman pieniksi siten, että ne eivät tarpeettomasti rajoita muuta kuin siirrettävien tai ei-siirrettävien käyttöoikeuksien ja niiden perusteella jaettavien 20 §:n mukaisten toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden perusteella tapahtuvaa kalastusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää:

- 1) mitä kalakantoja ja kalastusmuotoja 1 momentissa tarkoitettut erilliset kalastuskiintiöt koskevat;
- 2) erillisten kalastuskiintiöiden suuruudesta ja suuruuden laskentaperusteista; sekä
- 3) erillisten kalastuskiintiöiden pyyntiä koskevista rajoituksista ja saalismäärien rajoituksista kaupallista kalastajaa kohden.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuja asetuksia annettaessa voidaan niiden mukaiset velvoitteet säätää erilaisina eri kaupallisten kalastajien ryhmiin kuuluville kaupallisille kalastajille ja erilaisina toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden haltijoille ja muille kaupallisille kalastajille.

19 §

Toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakomenettely

Ennen ei-siirrettävien ja siirrettävien käyttöoikeuksien perusteella suoritettavaa 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakoa maa- ja metsätalousministeriö vähentää kustakin Suomen silakan, kilohailin ja lohen vuosittaisesta kalastuskiintiöstä 12 §:n 2 momentissa tarkoitettut Ahvenanmaan maakunnalle siirrettävät kiintiömäärät sekä 18 §:ssä tarkoitettut erilliset kalastuskiintiöt.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jakaa ei-siirrettävän käyttöoikeuden perusteella sen mukaisen promilleosuuden osoittaman toimijakohtaisen kalastuskiintiön 1 momentissa tarkoitettujen vähennysten jälkeen jäljellä olevasta Suomen kalastuskiintiöstä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jakaa siirrettävän käyttöoikeuden perusteella sen mukaisen promilleosuuden osoittaman toimijakohtaisen kalastuskiintiön 1 momentissa tarkoitettujen vähennysten ja 2 momentin mukaisesti toteutetun jaon jälkeen jäljellä olevasta Suomen kalastuskiintiöstä.

Toimijakohtaiset kalastuskiintiöt ja niiden käyttämättömät osat, joita Itämeren kiintiöasetuksen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 847/96 TACien ja kiintiöiden vuosittaiseen hallinnoimiseen liittyvien lisäedellytysten käyttöönnottamisesta mukaan ei voida siirtää seuraavalle kalenteri-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

vuodelle, palautuvat maa- ja metsätalousministeriön hallinnoitaviksi niiden soveltamista seuraavan kalenterivuoden 6 päivänä tammikuuta. (Uusi)

20 §

Toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden jakaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jakaa Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöt väliaikaisiksi toimijakohtaisiksi kalastuskiintiöiksi kalenterivuosittain määräaikaan mennessä saapuneiden siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoiden hakemusten perusteella 19 §:ssä tarkoitettujen menettelyiden mukaisesti. Päätöksessään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ottaa huomioon mahdolliset 23 §:ssä tarkoitetut toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä luopumiset ja 27 §:n 5 momentin mukaiset käyttömaksun maksamatta jättämisestä johtuvat toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden menetykset.

Jos toimijakohtaista kalastuskiintiötä ei voida jakaa vuoden loppuun mennessä sen takia, että Itämeren kiintiöasetusta ei ole julkaistu, eikä seuraavan vuoden Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiötä ole vahvistettu, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi vahvistaa seuraavaa vuotta koskevat väliaikaiset toimijakohtaiset kalastuskiintiöt, joiden suuruus voi olla enintään 70 prosenttia kuluvan vuoden toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä tai enintään kansainvälisen merentutkimusneuvoston antaman tieteellisen neuvon alarajan suuruinen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi vahvistaa maa- ja metsätalousministeriön päätöksen perusteella seuraavaa vuotta koskevat väliaikaiset toimijakohtaiset kalastuskiintiöt, joiden suuruus on enintään 90 prosenttia siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien perusteella tietystä Suomen kalastuskiintiöstä jaettavista toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä, jos:

1) Suomen kalastuskiintiön jakamiseen vaikuttava muutoksenhaun käsittely tai muu oikeuskäsittely on kesken; tai

2) Itämeren kiintiöasetusta ei ole julkaistu, eikä seuraavan vuoden Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiötä ole vahvistettu, jolloin väliaikaiset toimijakohtaiset kalastuskiintiöt voivat olla lisäksi enintään kansainvälisen merentutkimusneuvoston antaman tieteellisen neuvon alarajan suuruiset.

Kun maa- ja metsätalousministeriö on selvittänyt edellisen vuoden toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden käyttöä koskevat tiedot, se voi jakaa mahdolliset 27 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut valtiolle palautuneet siirrettävät käyttöoikeudet 28 §:ssä tarkoitetun menettelyn mukaisesti ja muuttaa tarvittaessa siirrettäviä käyttöoikeuksia koskevia päätöksiä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jakaa Edellisen vuoden toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden käyttöä ja käyttömaksua koskevien tietojen perusteella tai kun 2 momentissa tarkoitettuja perusteita ei enää ole, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 27 §:n 5 momentissa ja 29 §:n 4 momentissa tarkoitettua valtiolle palautuneet toimijakohtaiset kalastuskiintiöt ja muuttaa tarvittaessa toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä tai väliaikaisia toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevia päätöksiä.

Kun mahdolliset 3 momentin mukaiset päätösten muutokset on tehty ja Euroopan komissio on asetuksellaan vahvistanut mahdolliset Suomen kalastuskiintiöiden siirrot tai vähennykset edelliseltä vuodelta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muuttaa tarvittaessa päätöksistään tekee päätöksen lopullisista toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä. Euroopan komission asetuksesta aiheutuvat lisäykset jaetaan ei-siirrettävien ja siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoille niiden mukaisten osuuksien suhteessa ja vähennykset jaetaan edellisenä vuonna toimijakohtaisen kalastuskiintiönsä ylittäneiden haltijoiden kesken ylitysten suuruuden mukaisessa suhteessa.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden hausta, hakemuksen ja päätöksen sisällöstä sekä niihin liittyvistä menettelyistä.

21 §

Suomen kalastuskiintiöihin tehtävien muutosten vaikutus toimijakohtaisiin kalastuskiintiöihin

Jos Suomen kalastuskiintiö Euroopan unionin neuvoston päätöksellä pienenee tai suurenee kesken kalenterivuoden, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muuttaa tarvittaessa 20 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevaa päätöstään siten, että Suomen kalastuskiintiöiden lisäykset ja vähennykset jaetaan siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoille siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien suhteessa.

22 §

Toimijakohtaisen kalastuskiintiön siirtäminen

Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija saa siirtää toimijakohtaisen kalastuskiintiön kokonaan tai osittain 30 §:n mukaisessa rekisterissä olevalle kaupalliselle kalastajalle. Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan kuolin- tai konkurssipesä voi siirtää toimijakohtaisen kalastuskiintiön samoilla edellytyksillä kuin alkuperäinen oikeudenomistaja.

Lohen kalastuksessa toimijakohtaisen kalastuskiintiön saa siirtää vain kaupalliselle kalastajalle, joka on rekisteröity kalastuslain 88 §:ssä tarkoitetun 1 ryhmän kaupalliseksi kalastajaksi ja joka omistaa merialueen kaupalliseen kalastukseen rekisteröidyn kalastusalueen.

Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija, jonka kotipaikka on leveyspiirin 64°00'N pohjoispuolella, ei saa siirtää lohen toimijakohtaista kalastuskiintiötä kaupalliselle kalastajalle, jonka kotipaikka on kyseisen leveyspiirin eteläpuolella.

Jos toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija siirtää toimijakohtaisen kalastuskiintiön tai osan siitä kaupalliselle kalastajalle, jota ei ole rekisteröity 30 §:n mukaiseen rekisteriin, siirtäjän ja siirron saajan on haettava siirron merkitsemistä yhdessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, joka tarkistaa, että siirron saaja on rekisteröity kaupalliseksi kalastajaksi ja omistaa merialueen kaupalliseen kalastukseen rekisteröidyn kalastusalueen.

Toimijakohtaisen kalastuskiintiön siirto tulee voimaan **päivämäärästä, jolle** elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on **vahvistanut** siirron 30 §:n mukaiseen rekisteriin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 2, 3 ja 4 momentin mukaisista toimijakohtaisen kalastuskiintiön siirtämis-, haku- ja päätöksentekomenettelyistä.

23 §

Toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstä luopuminen

Siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltija voi 20 §:ssä tarkoitetussa hakemuksessa ilmoittaa luopuvansa **siirrettävän** käyttöoikeutensa perusteella jaettavasta seuraavan kalenterivuoden toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstään kokonaan tai osittain. **Siirrettävän tai ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan hakematta jäänyt toimijakohtainen kalastuskiintiö rinnastetaan luovutettuun toimijakohtaiseen kalastuskiintiöön.**

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Se osuus, josta haltija luopuu, jaetaan muiden kyseisen Suomen kalastuskiintiön siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoiden kesken siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien osoittamassa suhteessa ottaen huomioon 20 §:ssä tarkoitetuissa hakemuksissa esitetyt tiedot haltijoiden halukkuudesta ottaa vastaan lisää toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä. Jos kaikkea luovutettavaa toimijakohtaista kalastuskiintiötä ei oteta vastaan muiden haltijoiden hakemusten perusteella, kyseiset kiintiömäärät jäävät maa- ja metsätalousministeriön hallinnoitaviksi.

24 §

Toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden haltijoiden ilmoitukset ja kiintiöjärjestelyt

Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan tulee yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain 21 ja 25 §:ssä tarkoitettussa saalis- ja purkamisilmoituksessa ilmoittaa toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija, jonka toimijakohtaista kalastuskiintiötä ilmoitettu saalis tai sen osa koskee.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää vuosittain ne Suomen kalastuskiintiöt, joiden osalta sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun asetuksen 15 artiklan 8 kohdan mukaista mahdollisuutta vähentää muun kuin kohdelajin kiintiön ylittäneet saaliit tai saaliit, joita varten ei ole kiintiötä, enintään yhdeksän prosentin edestä kohdelajin kiintiöstä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää käytettävää pyydystä, kalastusaluetta tai saaliin koostumusta koskevista kalastuksen rajoituksista, jotka ovat tarpeen 2 momentissa tarkoitettun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen soveltamiseksi.

25 §

Lohisaaliita koskevat erityismääräykset

Merialueelta pyydettyjen lohien ensimyynti on sallittu vain lohien toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijalle. Muiden kaupallisten kalastajien on vapautettava rysäkalastuksessa saadut lohet. Lohen toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan on merkittävä myytävät lohet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta saadun tunnisteiden avulla siten, että voidaan tunnistaa kenen toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstä lohi on peräisin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää:

1) tietyllä alueella tai tietyssä aikana kaupalliselle kalastajalle sallittavan lohisaaliin enimmäismäärästä;

2) lohisaaliin koostumusta koskevista rajoituksista; sekä

3) toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevista saaliin merkitsemismenettelyistä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja asetuksia annettaessa voidaan niiden mukaiset velvoitteet säätää erilaisina eri kaupallisten kalastajien ryhmiin kuuluville kaupallisille kalastajille ja erilaisina toimijakohtaisten kiintiöiden haltijoille ja muille kaupallisille kalastajille.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

26 §

Toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden käyttömaksu

Siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan on suoritettava valtiolle toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden käyttömaksu.

Käyttömaksu muodostuu kertomalla toimijakohtaisen kalastuskiintiön koko sekä silakan ja kilohailin tonnikohtainen tai lohen kappalekohtainen hinta keskenään. Valtioneuvoston asetuksella säädetään silakan, kilohailin ja lohen tonni- ja kalakohtaiset hinnat keskimääräisen kalan alkutuottajan markkinahinnan mukaan siten, että ne eivät keskimäärin ylitä puoltatoista prosenttia kyseisen kalatonnin tai yksittäisen kalan alkutuottajan saamasta markkinahinnasta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määrää toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevassa 20 §:n 1 momentissa tarkoitetussa jakopäätöksessä käyttömaksun siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijalle hänen saamastaan toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstä.

27 §

Siirrettävän ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan velvollisuudet ja seuraamukset niiden noudattamatta jättämisestä

Siirrettävän käyttöoikeuden haltija on velvollinen hyödyntämään niiden perusteella jaetut toimijakohtaiset kalastuskiintiönsä mahdollisimman täysimääräisesti tai siirtämään ne muiden kaupallisten kalastajien hyödynnettäväksi 22 §:n mukaisesti.

Siirrettävä käyttöoikeus palautuu kokonaisuudessaan valtiolle, jos sen haltija ei kahtena kolmesta peräkkäisestä vuodesta käytä siirrettävän käyttöoikeuden perusteella jaettua toimijakohtaista kalastuskiintiötään tai siirrä siitä osaa muille kaupallisille kalastajille 22 §:n mukaisesti.

Siirrettävästä käyttöoikeudesta palautuu puolet valtiolle, jos sen haltija ei kahtena kolmesta peräkkäisestä vuodesta käytä vähintään puolta siirrettävän käyttöoikeuden perusteella jaetusta toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstään tai siirrä siitä vähintään puolta muille kaupallisille kalastajille 22 §:n mukaisesti.

Edellä 17 §:ssä tarkoitettu ei-siirrettävä käyttöoikeus palautuu kokonaisuudessaan valtiolle, jos sen haltija ei kahtena kolmesta peräkkäisestä vuodesta käytä vähintään 50 prosenttia ei-siirrettävän käyttöoikeuden perusteella jaetusta toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstään.

Siirrettävän tai ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltija on velvollinen maksamaan toimijakohtaisen kalastuskiintiönsä käyttömaksun eräpäivään mennessä. Jos siirrettävän tai ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltija ei ole maksanut muistutuksessa määrättyyn eräpäivään ja kyseistä käyttömaksua seuraavan vuoden toimijakohtaista kalastuskiintiötä koskevan hakemuksen jättämisen määräpäivään mennessä, haltija menettää oikeutensa seuraavan vuoden toimijakohtaiseen kalastuskiintiöön.

28 §

Valtiolle palautuneiden siirrettävien käyttöoikeuksien jakaminen

Maa- ja metsätalousministeriö jakaa 27 §:n 2 ja 3 momentin ja 15 §:n perusteella valtiolle palautuneet siirrettävät käyttöoikeudet asettamaansa määräaikaan mennessä saapuneiden hakemus-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

ten perusteella niille 17 §:n mukaisille ei-siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoille, jotka ovat vähintään kahden vuoden ajan kaikkina vuosina hyödyntäneet vähintään 50 prosenttia ei-siirrettävien käyttöoikeuksien perusteella jaetuista toimijakohtaisista kalastuskiintiöistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla jaettava siirrettävä käyttöoikeus voi olla suuruudeltaan enintään neljä promillea.

Jos valtiolle palautuneet käyttöoikeudet eivät riitä kaikkien edellä mainitut vaatimukset täyttävien ei-siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoille, hakijat asetetaan etusijajärjestykseen ensisijaisesti ei-siirrettävän käyttöoikeuden keston ja toissijaisesti ei-siirrettävän käyttöoikeuden hyödyntämisprosentin mukaan.

Jos valtiolle 27 §:n 2 ja 3 momentin ja 15 §:n perusteella palautunutta siirrettävää käyttöoikeutta jää jäljelle 3 momentin mukaisen jaon jälkeen, jaetaan jäljelle jäävä osuus muiden kyseisen Suomen kalastuskiintiön siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoiden kesken siirrettävien käyttöoikeuksien osoittamassa suhteessa 14 §:ssä tarkoitetuin rajoituksin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää menettelystä valtiolle palautuneiden siirrettävien käyttöoikeuksien jakamiseksi kaupallisille kalastajille.

29 §

Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan velvollisuudet ja seuraamukset niiden noudattamatta jättämisestä

Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan on järjestettävä kalastustoimintansa ja seurattava toimijakohtaisen kalastuskiintiönsä hyödyntämistä mahdollisen kiintiön ylityksen vaikutukset huomioon ottaen niin, etteivät toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan saaliit ylitä sille jaettava tai jaettavaa toimijakohtaista kalastuskiintiötä.

Suomen silakan, kilohailin ja lohen kalastuskiintiöiden kalastaminen on kielletty ilman toimijakohtaista kalastuskiintiötä, lukuun ottamatta 18 §:ssä tarkoitettujen erillisten kalastuskiintiöiden perusteella harjoitettavaa kalastusta. Toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija ei saa kalastaa kyseistä Suomen kalastuskiintiötä, jos haltijan sitä koskeva toimijakohtainen kiintiö on täyttynyt. Kalastus on keskeytettävä heti, jos on ilmeistä, että toimijakohtainen kiintiö on täyttynyt. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan tutkimus- ja koulutustarkoituksessa tapahtuvaan trooli- tai rysäkalastukseen ilman toimijakohtaista kalastuskiintiötä siten, että saaliit kirjataan erilliseen kalastuskiintiöön.

Kalastuksesta ilman toimijakohtaista kalastuskiintiötä tai sen ylittävistä kalastuksesta tai 25 §:ssä tarkoitetun lohen merkintävelvollisuuksien rikkomisesta määrättävästä vakavaa rikkomusta koskevasta seuraamusmaksusta säädetään yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain 51 ja 52 §:ssä.

Jos toimijakohtaisen kalastuskiintiön ylittänyt toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija on samalla siirrettävän käyttöoikeuden haltija, vähennetään ylitystä vastaava määrä siirrettävän käyttöoikeuden haltijan seuraavan vuoden kyseisestä toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstä ja kyseinen osuus toimijakohtaisesta kalastuskiintiöstä palautuu valtiolle.

Jos toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltija ylittää toimijakohtaisen kalastuskiintiönsä, haltijalla on saaliin purkamisen jälkeen 72 tuntia aikaa hankkia lisää toimijakohtaista kalastuskiintiötä ja ilmoittaa siitä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle välttääkseen 3 ja 4 momentissa tarkoitettut seuraamukset.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 5 momentin mukaiseen siirtoon liittyvästä menettelystä ja toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden täyttymisen seurannasta.

30 §

Kaupallisen kalastuksen siirrettäviä käyttöoikeuksia ja toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskeva rekisteri

Maa- ja metsätalousministeriö ottaa käyttöön siirrettäviä käyttöoikeuksia ja toimijakohtaisia kalastuskiintiöitä koskevan rekisterin (*kalastuskiintiörekisteri*) osaksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain 29 §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmää. Rekisteriä käytetään Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Kalastuskiintiörekisteriä pitävät maa- ja metsätalousministeriö ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Päävastuullinen rekisterinpitäjä on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kumppikin rekisterinpitäjä vastaa rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja niiden oikeellisuudesta. Rekisterin tietoja voidaan luovuttaa Luonnonvarakeskukselle tutkimusta ja tilastojen laatimista varten.

31 §

Kalastuskiintiörekisterin sisältö

Kalastuskiintiörekisteriin voidaan tallentaa:

- 1) siirrettävän käyttöoikeuden, ei-siirrettävän käyttöoikeuden ja toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) siirrettävän käyttöoikeuden ja ei-siirrettävän käyttöoikeuden haltijan hallussa olevat siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien promilleosuudet ja toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden haltijoiden hallussa olevien toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden suuruudet sekä niiden hyödyntämistä koskevat käyttöasteet ja saaliit;
- 3) siirrettävän käyttöoikeuden, ei-siirrettävän käyttöoikeuden ja toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijan puolesta tietojen selaamiseen **toimijakohtaisen kalastuskiintiön hyödyntämiseen ja ilmoittamiseen sekä** siirtojen toteuttamiseen valtuutetun yhteyshenkilön nimi, yhteystiedot ja sähköiseen tunnistamiseen tarvittavat tiedot;
- 4) siirrettävien käyttöoikeuksien ja toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden siirrot;
- 5) tiedot havaituista toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden ylityksistä tai kalastuksesta ilman kalastuskiintiötä; sekä
- 6) muita hakemusten käsittelyssä tarvittavia välttämättömiä tietoja.

32 §

Haltijan oikeus käyttää kalastuskiintiörekisterin tietoja

Siirrettävien käyttöoikeuksien ja toimijakohtaisten **kalastus**kiintiöiden haltijoilla on oikeus rekisteriin kuuluvassa sähköisessä palvelussa nähdä omat tietonsa, nähdä muut siirrettävien ja ei-siirrettävien käyttöoikeuksien ja toimijakohtaisten kalastuskiintiöiden haltijoiden tunnistetiedot

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

ja siirtää hallussaan oleva toimijakohtainen kalastuskiintiö kokonaan tai osittain toiselle rekisteriin tallennetulle toimijakohtaisen kalastuskiintiön haltijalle.

Tietojen selaaminen ja siirtojen toteuttaminen sähköisessä palvelussa edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) 2 §:ssä tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

4 luku

Markkinajärjestelyt

33 §

Tuottajaorganisaation ja toimialakohtaisen organisaation hyväksyminen

Maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen II luvun 1 jaksossa tarkoitettut kalastus- ja vesiviljelyalan tuottajaorganisaatiot ja toimialakohtaiset organisaatiot komission tuottaja-asetuksen 2 artiklan mukaisesti. Hyväksynnän ehtona on Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 14 ja 16 artiklassa säädettyjen edellytysten täyttyminen.

Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 14 artiklan 1(b) kohdassa tarkoitettulla tuottajaorganisaation riittävän laajalla taloudellisella toiminnalla tarkoitetaan vähintään 20 prosenttia kyseisen kalalajin vuosisaaliista tai sitä pyytävien kaupallisten kalastajien määrästä Suomessa. Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 16 artiklan 1(b) kohdassa tarkoitettulla toimialakohtaisen organisaation merkittävällä osalla tuotantotoiminnasta sekä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tai niistä jalostettujen tuotteiden jalostuksesta tai kaupan pitämisestä taikka molemmista tarkoitetaan vähintään 20 prosenttia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun hyväksynnän hakemisesta säädetään komission tuottaja-asetuksessa. Hakemukseen liitettävistä selvityksistä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Tuottajaorganisaation ja toimialakohtaisen organisaation hyväksymisen peruuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriö päättää Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 18 artiklan ja komission tuottaja-asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisesti 33 §:ssä tarkoitettun hyväksymisen peruuttamisesta, jos hyväksynnän edellytykset eivät enää täyty.

35 §

Tuottajaorganisaation ja toimialakohtaisen organisaation sääntöjen laajentaminen

Maa- ja metsätalousministeriö päättää Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 22, 23 ja 25 artiklan sekä komission tuottaja-asetuksen 5 artiklan mukaisesti tuottajaorganisaation tai toimialakohtaisen organisaation sääntöjen laajentamisesta koskemaan tuottajaorganisaatioon kuulumattomia tuottajia tai toimialakohtaiseen organisaatioon kuulumattomia toimijoi-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

ta. Sääntöjen laajentamista koskevassa organisaation hakemuksessa tulee esittää perusteet sääntöjen laajentamiselle ja osoittaa, että 22 ja 23 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 24 artiklassa tarkoitetuista organisaatioon kuulumattomien tuottajien tai toimijoiden korvauksista tuottajaorganisaatiolle tai toimialakohtaiselle organisaatiolle.

36 §

Tuottajaorganisaation tuotannon ja kaupan pitämisen suunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 28 artiklassa tarkoitetun tuottajaorganisaation tuotannon ja kaupan pitämisen suunnitelman tai sen tarkistuksen komission tuotantoasetuksen mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 28 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun vuosikertomuksen tuottajaorganisaation tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevaan suunnitelmaan perustuvasta toiminnasta.

37 §

Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden kauppanimet ja tieteelliset nimet

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston markkina-asetuksen 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu luettelo Suomen alueella sallituista kalastus- ja vesiviljelytuotteiden kauppanimistä ja tieteellisistä nimistä.

5 luku

Sisävesillä käytettävien kalastusalusien rekisteröinti

38 §

Sisävesien kalastusalusrekisteri

Sisävesien kalastusalusrekisteriin merkitään sisävesillä kaupalliseen kalastukseen käytettävät alukset ja veneet (*sisävesialus*).

39 §

Toimivaltainen rekisterinpitäjä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on sisävesialusten osalta toimivaltainen rekisterinpitäjä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää sisävesialusten rekisteröinnistä ja rekisteristä poistamisesta ja tekee niihin liittyvät merkinnät rekisteriin sekä vastaa merkintöjen oikeellisuudesta.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa rekisterin pidon ohjauksesta sekä rekisterin hallinnoimiseksi välttämättömän tietojärjestelmän ylläpidosta ja kehittämisestä.

40 §

Rekisteriin merkittävät tiedot

Sisävesialuksesta rekisteriin merkitään kalastusaluksen omistajan tai omistajien sekä haltijan tai haltijoiden nimi tai nimet, henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnukset, kielikoodi sekä osoite- ja yhteystiedot. Lisäksi rekisteriin merkitään aluksen 41 §:ssä tarkoitettu alusryhmä, aluksen katsastustiedot, aluksen päämoottorin konetehto sekä tiedot alukseen kohdistuvista ulosmittaus-, turvaamis- ja täytöntöönpanotoimista.

41 §

Ryhmittely

Sisävesialukset ryhmitellään niiden pääasiallisen kalastuskäytön mukaisesti kahteen ryhmään seuraavasti:

- 1) alusryhmä 1: troolarit;
- 2) alusryhmä 2: muut alukset.

Sisävesialukselle annetaan kolme kirjainta sekä numero-osan käsittävä tunnus. Tunnuksen kirjainosa sisältää kirjaimet KAL ja numero-osa juoksevassa numerojärjestyksessä annettavan numeron.

42 §

Sisävesialuksen rekisteröinti

Sisävesialuksen omistajan on ennen aluksen kalastuskäyttöön ottamista ilmoitettava se rekisteriin.

Hakemukseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös omistusoikeuden siirtymistä osoittavasta asiakirjasta sekä niiden sisävesialusten osalta, jotka on katsastettava, myös jäljennökset katsastustodistuksista.

Sisävesialuksen rekisteriin merkitsemisestä annetaan rekisteriote.

43 §

Sisävesialuksen rekisteristä poistaminen

Sisävesialus poistetaan rekisteristä omistajan ilmoituksen perusteella. Aluksen rekisteriin merkitylle haltijalle on ilmoitettava omistajan ilmoituksesta ennen päätöksen tekoa.

Rekisterinpitäjä voi poistaa sisävesialuksen rekisteristä, jos se on tuhoutunut tai sitä ei ole käytetty kaupalliseen kalastukseen edellisen kolmen kalenterivuoden aikana. Aluksen omistajaksi ja haltijaksi merkityille on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ennen päätöksen tekemistä.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

44 §

Muutosten ja tietojen ilmoitusvelvollisuus

Jos sisävesialus on tuhoutunut tai sitä ei enää käytetä kaupalliseen kalastukseen tai rekisteriin merkityissä tiedoissa on tapahtunut muu olennainen muutos, sisävesialuksen omistajan on viipymättä ilmoitettava siitä sekä samalla esitettävä tarpeellinen selvitys muutoksista. Jos muutos on muutoin rekisterinpitäjän tiedossa, tämä voi asianosaista kuultuaan korjata rekisteritiedot muutuneita olosuhteita vastaaviksi.

Aluksen omistajalla ja haltijalla on velvollisuus antaa rekisterin ylläpidon tai käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja rekisterinpitäjälle tämän pyynnöstä.

45 §

Rekisterinpitäjän oikeus saada tietoja viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada rekisterin ylläpidon ja käyttötarkoituksen kannalta välttämättöminä tietoina:

1) väestö-, yritys- ja yhteisötietorekistereitä pitäviltä viranomaisilta sisävesialusten omistajien ja haltijoiden sekä kalastusaluksilla työskentelevien henkilö- ja yritys- ja yhteisötunnukset, osoite- ja yhteystiedot sekä tiedot henkilöiden kuolemasta ja oikeushenkilöiden purkautumisesta ja lakkaamisesta;

2) alusrekisteriä pitäviltä viranomaisilta tiedot alusrekisteriin rekisteröityjä kalastusaluksia ja niiden omistajia ja haltijoita koskevista merkinnöistä;

3) ulosottoviranomaisilta tiedot sisävesialuksiin kohdistuvista ulosmittaus-, turvaamis- ja täytäntöönpanotoimenpiteistä;

4) alusten katsastusta hoitavilta viranomaisilta tiedot sisävesialusten katsastuksesta.

Tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

6 luku

Erinäiset säännökset

46 §

Luonnonvarakeskuksen oikeus saada tietoja

Luonnonvarakeskuksella on oikeus saada rekisteröidyiltä kaupallisilta kalastajilta, kalan-jalostusta ja kalakauppaa harjoittavilta yrityksiltä, vesiviljely-yrityksiltä ja muilta kalatalousalan toimijoilta sellaisia toiminnan harjoittamiseen liittyviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä Euroopan unionissa kalatalousalan tietojen keruusta, hallinnasta ja käytöstä sekä tieteellisten lausuntojen tukemisesta säädettyjen velvoitteiden noudattamiseksi.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2016 vp

47 §

Pääsy näytteenottopaikkoihin ja yritysrekistereihin

Luonnonvarakeskuksen nimeämillä tietojenkerääjillä on oikeus päästä aluksille, yritystiloihin ja muihin näytteenottopaikkoihin sekä yritysrekistereihin keräämään tietoja Euroopan unionissa kalatalousalan tietojen keruusta, hallinnasta ja käytöstä sekä tieteellisten lausuntojen tukemisesta säädettyjen velvoitteiden noudattamiseksi siltä osin kuin edellä tarkoitettut tilat eivät kuulu kotirauhan piiriin. Tietojen keräämisessä on noudatettava soveltuvin osin, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään. Tietojenkerääjään sovelletaan hänen suorittaessaan edellä tarkoitettua tehtävää rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

48 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Turun hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämän lain mukaisen päätöksen tehneellä viranomaisella on valitusoikeus Turun hallinto-oikeuden päätöksestä, jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen.

Tämän lain 12 §:n 3 momentin, 15 §:n 1 momentin, 17 §:n 1 momentin, 20 §:n 1—4 momentin, 21 §:n sekä 24 §:n 2 momentin nojalla tehtyä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhaussa noudatetaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

49 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annettu laki (1139/1994).

Jos muussa laissa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen lakiin Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta, sen asemesta sovelletaan tätä lakia. (Uusi)

Sisävesialuksen omistajan on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta ilmoitettava rekisteröitäväksi sellainen alus, jonka rekisteröiminen ei ollut pakollista tämän lain voimaan tullessa.

2.

Laki

yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään

1 §

Tällä lailla kumotaan yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 39–46 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 16.11.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jari Leppä kesk
varapuheenjohtaja Reijo Hongisto ps
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Teuvo Hakkarainen ps
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Harry Wallin sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio